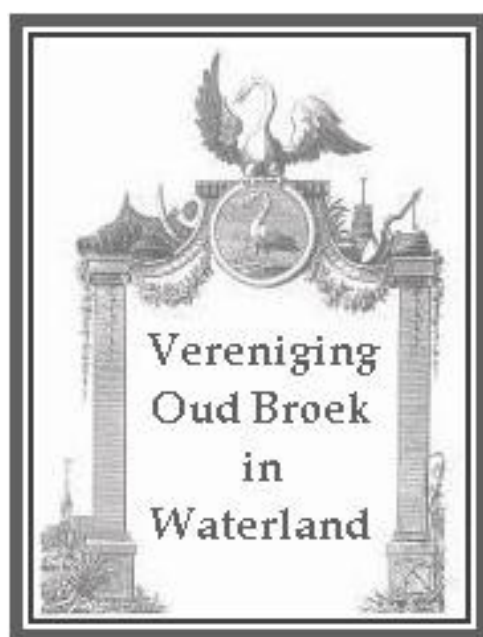

VERENIGING OUD BROEK IN WATERLAND

Verslag over het jaar 2007

Op de omslag: Voormalige Pastorie, met 'Leerkamer' Kerkplein 11-12,
volledig ingepakt ter bestrijding van de bonte knaagkever, zie: *'Veranderingen in het dorpsbeeld'*.

Inleiding

Voor u ligt het jaarverslag 2007. Het bestuur wil, zoals gebruikelijk, daarin verantwoording afleggen voor het gevoerde beleid en verslag doen van het afgelopen jaar.

Het jaar 2007 was een jaar van tevredenheid en blijdschap over de wel zeer bijzondere ontwikkelingen van het lantaarnpalenproject en een succesvolle Open Monumentendag, waarover u uitvoeriger kunt lezen in de paragraaf '*Overige activiteiten*'. Het was aan de andere kant ook een jaar van voortdurende zorg over de bouwkundige en ruimtelijke ontwikkelingen. Het bleek van groot belang om alle bouwaanvragen inhoudelijk te toetsen en waar nodig richting de gemeente te reageren. In nauw overleg met onze vertegenwoordiger in de Commissie Stads- en Dorpsbeheer (CSDB) is getracht de belangen van onze vereniging zo goed mogelijk te behartigen. Desondanks zijn er toch ook dit jaar weer bouwactiviteiten geweest die niet de schoonheidsprijs verdienen. Dat heeft ons doen besluiten om eind 2007, mede namens de andere historische verenigingen van de gemeente Waterland, een brief te schrijven aan het Gemeentebestuur. Hierin hebben wij onze zorg over de ruimtelijke en bouwkundige ontwikkelingen kenbaar gemaakt, gepleit voor een krachtiger rol van de CSDB en tevens om overleg hierover gevraagd. Op het rond de jaarwisseling ter visie gelegde ontwerpbestemmingsplan hebben wij op een aantal belangrijke onderdelen onze zienswijze opnieuw kenbaar gemaakt aan het gemeentebestuur. Onder '*Overige activiteiten*', '*Commissie Stads- en Dorpsbeheer*' en '*Veranderingen in het dorpsbeeld*' wordt uitvoeriger verslag gedaan van deze ontwikkelingen.

Wat de collectie betreft zijn er dit jaar vorderingen gemaakt. De voorbereiding van de zeer gewaardeerde tentoonstelling voor de Open Monumentendag bood de gelegenheid de collectie nog eens goed onder de loep te nemen. Verder is een kleine werkgroep begonnen met het digitaliseren van de collectie en zal in de loop van het volgende jaar stap voor stap de collectie te zien zijn op de website www.oudbroek.nl. In de paragraaf '*Collectie en publicaties*' leest u er meer over.

Door het uitwisselen van herinneringen over de eerste helft van de 20ste eeuw kregen we, op de gedenkwaardige najaarslezing over 'Waterlandse volksvertelkunst' van donderdagavond 11 oktober 2007, niet alleen een indruk van de verhalen die destijds werden verteld in onze streek, maar ook inzicht in het dagelijkse leven van weleer. Dit onderwerp sloot bijzonder mooi aan bij het thema van de Open Monumentendag 2007 (cultuurhistorie van de 20ste eeuw) en de betreffende tentoonstelling van de Vereniging Oud Broek. Vanuit die context is er voor gekozen om een relatief lange verhandeling over Broek in Waterland, geschreven in de zomer van 1901, op te nemen als '*Intermezzo*' van dit jaarverslag: ons dorp in de tijd van onze illustere kleurrijke dorpsgenoten gemeentesecretaris Van Engelenburg, hoofdmeester Schoemaker en dokter Bakker! Het begin van de 20ste eeuw vormt daarmee een soort thema van het jaarverslag 2007.

Graag wil ik nog iets opmerken over het Bestuur en de ontwikkelingen daarvan. De afgelopen 5 jaar was de samenstelling van het bestuur redelijk constant, maar een aantal leden wilde zich langzamerhand terugtrekken. Vorig jaar schreef ik al dat er een aantal leden waren die plaats wilden nemen in het bestuur. Ik ben heel blij dat we maar liefst vier nieuwe bestuursleden kunnen presenteren, zodat met drie aftredende leden, inclusief mijzelf, er zelfs sprake is van een uitbreiding van het bestuur. Ik wens het nieuwe bestuur veel succes en plezier met hun zo

belangrijke taak voor de vereniging Oud Broek en ons mooie dorp.

Ter afsluiting bedank ik al diegenen van harte die zich in 2007 hebben ingezet voor onze Vereniging. Het bestuur nodigt u met veel plezier uit het jaarverslag te lezen en er met ons op de jaarvergadering over van gedachten te wisselen.

Maart 2008

Namens het bestuur,
Dr. F.H. Kesselaar, voorzitter

Bestuur en Jaarvergadering

Op 31 mei 2007 werd de 41ste algemene jaarvergadering gehouden. De notulen treft u aan op de volgende pagina van dit jaarverslag. Per 31 december 2007 was het bestuur als volgt samengesteld:

- Voorzitter (<i>bestuurslid sinds 2003</i>)	Dr. F.H. Kesselaar
- Penningmeester/ vice-voorzitter (<i>bestuurslid sinds 1997</i>)	H.G.M. te Boekhorst ¹
- Secretaris (<i>bestuurslid sinds 2003</i>)	Ir. W. de Vries ²
- Publiciteit (<i>bestuurslid sinds 1997</i>)	Drs. W.J.G. Husslage ³
- Algemeen bestuurslid (<i>sinds 2005</i>)	J. Maars

Dhr. R. Bos heeft begin 2007 zijn bestuurslidmaatschap tussentijds beëindigd in verband met drukke werkzaamheden. In 2008 zal het bestuur een zeer ingrijpende wijziging ondergaan. Zowel de huidige voorzitter, penningmeester en secretaris hebben (om uiteenlopende redenen) te kennen gegeven te willen aftreden als bestuurslid Vereniging Oud Broek. Gelukkig hebben zich de afgelopen periode een viertal leden beschikbaar gesteld om de vrijkomende functies over te nemen. Onderstaande adressering van ‘penningmeester’ en ‘secretariaat’ zal in de eerste helft van 2008 wijzigen. Een actueel overzicht van de samenstelling van het bestuur vindt u altijd op de website van de vereniging Oud Broek: www.oudbroek.nl, onder **contact** (bovenste menubalk).

In 2007 nam het ledental toe van 356 op 31 december 2006 tot 381 op 31 december 2007. Van de leden zijn er 304 woonachtig in Broek in Waterland (waaronder de twee ereleden: Dr. J.W. Niemeijer en J.P. Mars), 18 wonen in andere kernen van de gemeente Waterland en de overige 59 wonen verspreid door heel Nederland. Daarnaast vindt er met 25 historisch georiënteerde organisaties een uitwisseling van publicaties plaats.

¹ **Penningmeester:** Amerbos 44, 1025 ZM, Amsterdam. Tel: 020-6365435.
Bankrekeningnr. Vereniging Oud Broek: 31.07.02.194.

² **Secretariaat:** Roomeinde 22/24, 1151 AP, Broek in Waterland. Tel: 020-4033064.

³ **Rondleidingen, etc. :** Laan 22, 1151 AA, Broek in Waterland. Tel: 020-4038303.

Naast haar eigen financiële middelen beheert de Vereniging een *Bomenfonds*. Uit dit fonds kunnen bijdragen worden verstrekt voor het aanbrengen of verbeteren van groene elementen in en rond Broek in Waterland, zie: *‘Opmerkingen bij het financieel overzicht 2007’* .

Notulen van de 41ste jaarvergadering

Donderdag 31 mei 2007 om 20.00 uur in het Broekerhuis, Leeteinde 16.

Aanwezig: Dhr. H.G.M. te Boekhorst (vice-voorzitter), Dhr. J. Maars, Dhr. W.J.G. Husslage, Dhr. W. de Vries en een 20-tal leden van de Vereniging.

1) Opening.

Dhr. H.G.M. te Boekhorst opent de vergadering met de mededeling dat de voorzitter Dhr. F. H. Kesselaar wegens ziekte helaas niet bij deze 41ste jaarvergadering aanwezig kan zijn; hij laat de aanwezigen groeten. Dhr. Te Boekhorst neemt als vice-voorzitter waar en heet de aanwezigen hartelijk welkom.

Dhr. Te Boekhorst memoreert de 2 Broeker Bijdragen die in het afgelopen jaar zijn verschenen en bedankt dhr. J.W. Niemeijer voor zijn inspanningen.

2) Notulen van de 40ste jaarvergadering, gehouden op 20 april 2006.

Deze notulen zijn opgenomen in het jaarverslag over 2006 (pagina's 4 en 5) en worden zonder wijzigingen goedgekeurd. Met dank aan de notulist dhr. Husslage.

3) Jaarverslag over 2006: De voorzitter geeft een toelichting.

Dhr. Te Boekhorst neemt de aanwezigen mee langs de verschillende hoofdstukken van het jaarverslag over 2006 en brengt verschillende punten nog eens onder de aandacht. Over enkele punten ontstaat enige discussie. Mevr. Van El constateert dat het onderhoud van groenvoorzieningen in Monnickendam beter op orde is dan in Broek. Met betrekking tot het ontloederingsproject wordt geconstateerd dat er veel achterstallig onderhoud is in Broek en dat de gemeente slechts hier en daar (cosmetisch?) actie heeft ondernomen. Aangezien de Dorpsraad leidend is in dit project en de contacten met de gemeente onderhoudt, zal de stand van zaken tijdens de jaarvergadering van de Dorpsraad aan de orde worden gesteld. Discussie vindt plaats over de mogelijke plaatsing van historiserende lantaarnpalen. Dhr. Husslage licht toe dat zowel de historische kern als het overige deel van het dorp doel zijn van de lopende acties.

Dhr. De Vries licht toe hoe de bescherming van het Beschermd Dorpsgezicht wordt geregeld in het nieuwe bestemmingsplan; reden waarom zowel Oud Broek als de Dorpsraad hun bezorgdheid over deze minder harde vorm van bescherming hebben geuit.

Dhr. Noyons vraagt aandacht voor de Broeker tuinen: zowel ontwerp als aanzicht en onderhoud laten te wensen over. Oud Broek zou hierin een rol kunnen spelen.

De doelstelling van de website wordt toegelicht en mogelijke uitbreidingen besproken. Uit het publiek komt de suggestie om de websites van Oud Broek, Dorpsraad en Broeker Gemeenschap te combineren. Deze suggestie zal worden bekeken.

Dhr. Te Boekhorst haalt het Intermezzo over de ‘Broeker Boomen Commissie (BBC)’ aan om de aandacht nog eens te vestigen op het nog steeds bestaande Bomenfonds voor de aanplant of restauratie van (particuliere) bomen.

4) Financieel verslag: kascommissie 2006 en benoeming kascommissie 2007.

De penningmeester bekent dat er iets fout is gegaan met de bijeenkomst van de kascommissie. Dhr. J. Mens en Mw. A. Drijver hebben beiden afzonderlijk de financiële administratie over 2006 gecontroleerd. Daarbij is een kleine fout aan het licht gekomen, het bedrag van de contributies in 2006 moet € 10 hoger zijn. Dhr. Mens heeft zijn goedkeuring gegeven aan de administratie en Mw. Drijver stemt hiermee in, zodat wordt voorgesteld om décharge te verlenen aan het bestuur. De vergadering stemt hiermee in. De kascommissie wordt bedankt voor haar inspanningen. Dhr. Mens verlaat statutair de kascommissie, die wordt aangevuld met dhr. L. van der Voort.

5) Mededelingen van het bestuur 2006 en 2007:

Geen van de bestuursleden is periodiek aftredend. Dhr. Bos heeft aangegeven wegens te drukke werkzaamheden zijn bestuurslidmaatschap te hebben moeten opzeggen. Dhr. Te Boekhorst dankt hem voor zijn diensten.

Zowel dhr. Te Boekhorst als dhr. Kesselaar hebben aangekondigd aan het einde van het komende jaar het bestuur te zullen verlaten, zodat er dringend naar nieuwe bestuursleden wordt gezocht. Gelukkig hebben tot nu toe drie potentiële kandidaten zich aangemeld, te weten Erika van der Velde, Leo van der Voort en Hillebrand Kuijpers. Zij zullen het komende jaar ‘proefdraaien’ en hopelijk volgend jaar als bestuurslid aantreden.

6) Stemming over de contributie 2008 e.v.

Het bij de rondzending van het jaarverslag gevoegde voorstel tot verhoging van de contributie in 2008 tot € 10 voor leden in Broek in Waterland en € 12,50 voor de ‘buitenleden’ wordt met algemene stemmen aangenomen. Toegelicht wordt dat er om kostentechnische redenen dit jaar geen acceptgiro’s zijn rondgestuurd, maar in plaats daarvan een verzoek om de benodigde contributie over te maken.

7) Rondvraag.

Er zijn geen vragen

8) Sluiting.

De vergadering wordt om 20.50 uur afgesloten. Na de pauze wordt een presentatie gegeven door de heer Peter Schat van de Bond Heemschut, waarin hij vertelt hoe de bond zich al bijna 100 jaar (sinds 1911) inzet voor het behoud van cultuurmonumenten. Meer daarover vindt u onder het kopje: ‘Voor- en najaarslezing’.

Brand in achterste gedeelte van Rijksmonument 'De Erven 34-36', voorjaar

Collectie en publicaties

Beheer van de collectie: De Vereniging beschikt over een omvangrijke en waardevolle collectie historische voorwerpen en materialen over Broek en vindt het belangrijk deze toegankelijker te maken dan nu het geval is. Dat moet gebeuren door middel van goede fysieke opslagmogelijkheden, een complete registratie en de mogelijkheid om de collectie via het internet te raadplegen.

Dit jaar was het eerste jaar dat we gebruik konden maken van een wat ruimer onderkomen dan we tot nu toe gewend waren. Op onze nieuwe locatie, op de eerste etage van het Broekerhuis (zie: Jaarverslag 2006), beschikken we inmiddels over meer kastruimte dan ooit te voren. Dit houdt in dat we nu de collectie overzichtelijker hebben kunnen opbergen, met als resultaat dat we één en ander gemakkelijker kunnen terugvinden. Dit geldt voorlopig alleen voor de in ons bezit zijnde voorwerpen, objecten en naslagwerken in de vorm van boeken en geschriften.

Dit geldt nog niet voor het beschikbare foto- en diamateriaal, tekeningen, etc. Omdat we hier spreken over een relatief groot bestand (zo'n 8500 losse objecten) valt hier nog het nodige werk te verrichten. De eerste, belangrijke stappen zijn inmiddels gezet om dit materiaal allemaal te digitaliseren. Lees: er digitale scans van te maken en (voor zover beschikbaar) van een korte beschrijving te voorzien. Verder moet ook dit materiaal fysiek overzichtelijker opgeslagen worden en daardoor toegankelijker worden. In de loop van 2008 hopen we hier aanzienlijk mee te vorderen.

Dit gaat samen met het opzetten van een digitaal systeem voor de registratie van alle objecten. Dit systeem is in de nabije toekomst via onze website in te zien voor iedereen. Op de website kan de bezoeker een aantal zoekcriteria invoeren (bijvoorbeeld: ansichtkaarten van het Havenrak tijdens de watersnood in 1916), waarna alle gevonden objecten getoond worden met een digitale afbeelding, en alle gegevens die er beschikbaar zijn. We verwachten hier veel van en we nodigen u daarom graag uit om vanaf 2de helft 2008 regelmatig onze website: www.oudbroek.nl te bezoeken.

Uitbreiding van de collectie: In 2007 is de collectie maar heel bescheiden uitgebreid. Via dhr. J.W. Niemeijer ontvingen we nog een map met fotokopieën van akten van eigendomsovergang van perceel Erven 32, daterend uit de periode 1858-1898. Vervolgens ontvingen wij van de vorig jaar overleden mw. W. Bruigom-Six (weduwe van A.P Bruigom, kenner van de Broeker geschiedenis en mede-oprichter van onze vereniging) nog een aantal interessante en waardevolle objecten. Het betreft ten eerste een gietijzeren vuurpot van bakker Oly, eigenaar van Havenrak 1, voordat de familie Bruigom zich hier vestigde. Ten tweede een houten tabakskistje eveneens uit bovengenoemd pand. Volgens schenker uit ca. 1900. Ten derde een vissersbakje met zilveren visje, dat vroeger door vissers aan de broekriem gedragen werd om pieren of wormen bij de hand te hebben. Dit was afkomstig uit het huis van Chris Bakker, de voormalige bewoner van Kerkplein 10.

Voor de vereniging zijn ook de, eveneens door mw. Bruigom-Six geschonken, (originele) exemplaren van boekwerkjes geschreven door of (mede) dankzij A.P. Bruigom zeer waardevol. We treffen aantekeningen van dhr. Bruigom in zijn eigen exemplaar van 'Wandeling door Broek' (Repro-Holland, eerste druk, 1973, Alphen a/d Rijn) en 'Broek in Waterland in oude prentbriefkaarten' (Repro-Holland, 1980, Alphen a/d Rijn). In eerstgenoemde staan ook aantekeningen van mw. N.C. Rümke – Bakker, de dochter van

dokter C. Bakker, zie: *Voor- en najaarslezing*'.

Verder hoorde bij de schenking een exemplaar van het bekende boekwerk: 'Broek te Boek' (zoals uitgegeven bij opheffing van de Gemeente Broek in Waterland op 1 januari 1991), én de kleinere boekjes; 'Mijn jeugd in Broek in Waterland, 1890-1916' (opgetekend door voornoemde mw. N.C. Rümke Bakker) en 'Broek in Waterland 1940-1945' (opgetekend door dhr. J. Dekker). Tenslotte het receptieboek van de tentoonstelling "Patchwork en Quilting" in de grote kerk in Monnickendam, ter gelegenheid van de 80ste verjaardag van mw. Bruigom-Six. Dat dit een belangrijke tentoonstelling was, moge blijken uit het feit dat zelfs geïnteresseerden uit Japan, hier speciaal voor zijn overgekomen.

Vereniging Hendrick de Keyser restaureert de voormalige 'bakkerij met kralentuintje' (Havenrak 1) ofwel het 'antiekwinkeltje' van mw. W. Bruigom-Six. In de stenen fundering zal nog een gedenksteen worden geplaatst met de tekst 'A.P. Bruigom (1908-1992), kenner van de Broeker geschiedenis, woonde en werkte hier van 1951 tot 1992.'

Nu wij meer ruimte hebben voor onze collectie en deze dus veel beter zichtbaar kunnen maken voor onze leden en andere geïnteresseerden, vragen wij u om nog eens na te denken of na te gaan of u de waardevolle collectie nog kunt aanvullen. Misschien hebt u zelf, uw familie en/of uw vrienden en kennissen nog wel leuke, interessante, cultuurhistorisch waardevolle objecten en/of voorwerpen, waarmee u de collectie van Oud Broek kunt verrijken, zodat het in ieder geval behouden blijft voor het culturele erfgoed van Broek in Waterland. Wij zijn u bij voorbaat heel erkentelijk hiervoor.

In de reeks Broeker Bijdragen verschenen 'Het echte *beroemde* huis, ca. 1740 -1854' (nr. 53, mei 2007, opgesteld door dhr. dr. J.W. Niemeijer) en 'Klaas van Duyvenbode, een Broekse patriot' (nr. 54, december 2007, opgesteld door mw. F. Wieringa). Tevens verscheen in de zomer van 2007 de vierde bundel Broeker Bijdragen met de nummers 41 t/m 53, zie: 'Overige activiteiten' onder punt f).

Voor- en najaarslezing

- a) Voorjaarslezing: ‘Nederland zou er anders uitgezien hebben zonder Bond Heemschut’. Zo begon Peter Schat, lid van de provinciale commissie Noord-Holland zijn betoog na afloop van de algemene ledenvergadering op 31 mei 2007. De spreker was uitgenodigd om een toelichting te geven op het werk van Bond Heemschut. Dit resulteerde in een presentatie over het beschermingswerk, dat zich specifiek richt op de waardevolle cultuurhistorie waar Broek in Waterland zo rijk aan is. Daarnaast organiseert de (al in 1911 opgerichte) bond allerhande publieksactiviteiten, ter bevordering van de bewustwording van het cultureel erfgoed. Om het werk dicht bij de basis te kunnen doen, is de bond georganiseerd in provinciale commissies, waar Noord-Holland er een van heeft. Dit met uitzondering van Amsterdam, want de hoofdstad heeft haar eigen commissie. Als er een melding van bedreigd erfgoed bij de bond binnenkomt, onderneemt zij actie. In de regel bestaat die actie uit het ondersteunen of voeren van procedures bij overheden op plaatselijk, provinciaal en ten slotte op landelijk niveau (Raad van State). Bij dit beschermingswerk zoekt de bond aansluiting bij plaatselijk actief zijnde stichtingen en verenigingen: de zogenoemde strategische allianties. Als zij dit nodig acht ondersteunt de bond acties van genoemde lokale organisaties, door middel van adhesiebetuigingen, bezwaarschriften of kennis over te voeren procedures en actiemiddelen. De Bond Heemschut heeft in haar rijke geschiedenis tal van reddingen op haar naam weten te stellen, waarvan dhr. Schat een aantal voorbeelden liet zien. In veel gevallen treedt de bond op als gesprekspartner bij het ontwikkelen van plannen voor kwetsbare gebieden en draagt zij in werk- of projectgroepen alternatieven aan. Leden van de bond ontvangen zes keer per jaar het rijk geïllustreerde tijdschrift ‘Heemschut’ over de stand van zaken rond het cultureel erfgoed in den lande. Een aanrader, wist de spreker te verduidelijken, waarop een enkel lid van Oud Broek zich direct ook opgaf als lid van Bond Heemschut.

Waterland wordt door dhr. Schat ‘veroverd gebied’ genoemd, omdat het beschermingswerk tot een hoog niveau is volvoerd. Op verschillende niveaus zijn politici en ambtenaren nadrukkelijk doordrongen geraakt van het belang van schoonheid en waarde van het gebied. Maar op andere terreinen is nog een hoop werk te doen. Niet alleen geografisch, maar ook in de zin van een meer gebiedsgerichte aanpak ziet de bond na al die jaren van haar bestaan nog een grote taak voor zich weggelegd, in samenwerking met lokale organisaties als Vereniging Oud Broek.

- b) Najaarslezing: Op donderdagavond 11 oktober 2007 organiseerde de Vereniging Oud Broek (i.s.m. ’t Nut) een druk bezochte najaarslezing over de Waterlandse volksverhalen van dokter Cornelis Bakker. Onder de subtitel ‘Sprookjes, sagen en moppen, verzameld rond 1900’ gaf dhr. dr. T. Meder van het Meertens Instituut ons een toelichting op zijn onderzoek naar volksvertelkunst in Waterland. De bekende huisarts van Broek in Waterland, Zuiderwoude, Uitdam en alle polders en boerderijen in de omtrek vormt – als groot verzamelaar van verhalen uit de volksmond – de spil van deze studie naar folkloristisch materiaal uit het begin van de 20ste eeuw.

Vanuit de verzamelpraktijk van Cornelis Bakker had dhr. Meder al een Broeker Bijdrage geschreven over ‘Verhalen uit de volksmond’ (BB. nr. 43, juni 1999). Op basis van alle

volksverhalen uit de collectie Bakker publiceerde hij vervolgens het omvangrijke boekwerk ‘Vertelcultuur in Waterland’ (Stichting beheer IISG, Amsterdam, 2001). Omdat de jongere geschiedenis van Broek in Waterland (20ste eeuw) het afgelopen jaar centraal stond, was de najaarslezing een mooie gelegenheid om Theo Meder te laten voordragen uit eigen werk. Niet alleen omdat de volksverhalen een boeiend en haarscherp beeld schetsen van het leven, het geloof en vooral het bijgeloof van de Broeker bevolking aan het begin van de 20ste eeuw. Ook omdat Cornelis Bakker (1863 – 1933), samen met gemeentesecretaris Willem van Engelenburg (1860 – 1934)⁴ en hoofdmeester Arend Schoemaker (1860 – 1928), kan worden beschouwd als een van de meest toonaangevende inwoners van Broek in Waterland van zijn tijd. Hij kreeg bekendheid als zeer sociaalvoelend arts, zette een afdeling van het Witte Kruis op, zorgde voor een waterput met schoon drinkwater, liet een ijskelder bouwen, etc. Niet voor niets is de Dokter C. Bakkerstraat vernoemd naar deze illustere huisarts, wiens omvangrijke studie ‘Volksgeneeskunde in Waterland’ (1928) een vooraanstaande plaats inneemt in de geschiedenis van de medische wetenschap.

Speciaal voor deze najaarslezing waren Christian Ludwig Rümke en Cornelis Rümke (geboren in 1922 resp. 1925) naar Broek in Waterland gekomen. Als twee oudste kinderen van Nelly Catharina Rümke Bakker (1889 – 1976)⁵ hebben beiden geregeld bij hun opa en oma geloged. Voorafgaand aan de lezing van dhr. Meder haalden de twee kleinzonen herinneringen op aan het Broek in Waterland in de tijd van hun grootvader. Zo kregen de toehoorders een indruk van dorps sfeer kort voor de eerste wereldoorlog en het dagelijks leven in Dorpsstraat 1 (waar opa en oma Bakker woonden na overdracht van de dokterspraktijk aan dokter Parrée).

***Dhr. en mw. Bakker
met hun twee
kleinzonen Rümke.***

- 4 Dhr. W. van Engelenburg, ‘De geschiedenis van Broek in Waterland’ (Haarlem, 2007), zie gedenksteen op de zijkant van Havenrak 19. Een grafsteen op de Broeker begraafplaats doet vermoeden dat zijn voornaam, geboorte en sterftejaar ‘Willem (1860 – 1934)’ zal zijn. De vereniging Oud Broek zal nog nagaan of het dezelfde ‘Van Engelenburg’ betreft.
- 5 Als enig kind van Cornelis Bakker en Catharina Elisabeth Bakker – de Vries heeft ook Nelly Bakker bijdragen geleverd aan het vastleggen van de Broeker geschiedenis van het begin van de vorige eeuw. Op zeer hoge leeftijd noteerde zij haar jeugdherinneringen in vijf schriften, die zij in 1975 schonk aan de Vereniging Oud Broek. Op basis hiervan werd niet alleen een Broeker Bijdrage uitgebracht (BB. nr. 10, maart 1976), maar heeft A.P. Bruigom ook een boekje samengesteld: ‘Mijn jeugd in Broek in Waterland (1890 – 1916)’, zie: ‘*Collectie en publicaties*’.

De voordacht van Theo Meder zelf betrof een bloemlezing van geweldige, soms mysterieuze, vertellingen over toverij, wonderlijke wezens en bijgeloof van de (oude) boeren, knechten en vissers van Waterland. Verhalen die de Broeker huisarts zijn ‘patiënten’ had weten te ontfoetselen, door vertrouwen te winnen en plattelanders in eigen taal aan te spreken. Een drietal vertellers vormen het fundament van de verzameling: veehouder Jan Lof, veehouder Dirk Schuurman en boerenknecht Kees van de Nadort. Dankzij Cornelis Bakker en voornoemde eenvoudige lieden zijn allerhande aspecten van de Waterlandse plattelandscultuur (in het schemergebied tussen geloof en bijgeloof) voor het nageslacht bewaard gebleven.

Overige activiteiten

Voor behoud en herstel van het Beschermd Dorpsgezicht en de omgeving heeft de vereniging Oud Broek op velerlei wijzen geprobeerd voortgang te boeken op de ingeslagen weg van intensief contact met (beleids)medewerk(st)ers en bestuurders van de gemeente Waterland. Voor zover niet elders beschreven in dit jaarverslag volgt hieronder een selectie uit onze activiteiten in het afgelopen jaar.

- c) Contact met de gemeente Waterland algemeen: Veelvuldig contact tussen de vereniging Oud Broek en de gemeente Waterland vond in 2007 plaats met het oog op historisch correcte brochures over ‘Het land van Hansje Brinker’, zie: punt g) ‘Rondleidingen’. Zoals aangegeven in de inleiding van dit jaarverslag heeft de vereniging – naast overleg over concrete bouwplannen in of nabij het Beschermd Dorpsgezicht – eind 2007 ook invulling gegeven aan een tweetal brieven.

Pres. nieuwe brochures Waterland 19/09/07.

In een brief aan het college van B&W (dd. 13 november 2007) hebben de gezamenlijke Historische Verenigingen binnen de gemeente aangegeven dat het van groot natuur- en cultuurhistorisch belang is om “gevoelige” bouwplannen direct bij de start van behandeling voor te leggen aan de CSDB. Op deze wijze kan in een vroegtijdig stadium advies worden uitgebracht in hoeverre betreffende plannen ruimtelijk, welstandelijk en stedenbouwkundig acceptabel zijn op de locatie en voor de omgeving. Met het oog op een structureel betere beoordeling en afhandeling van “gevoelige” bouwplannen in relatie tot ons historisch erfgoed heeft het gemeentebestuur beloofd om in 2008 specifiek overleg met alle Historische Verenigingen van Waterland vorm te geven. Minder geslaagde ontwikkelingen kunnen niet of nauwelijks ongedaan worden gemaakt, maar nieuwe kunnen worden voorkomen.

De reactie van Vereniging Oud Broek (dd. 3 januari 2008) op het Ontwerp Bestemmingsplan Broek in Waterland heeft zich toegespitst op een viertal aandachtspunten. 1) Verzoek om in de toelichting op het bestemmingsplan niet voor te sorteren op het – terzijndertijd – alsnog realiseren van uiterst onwenselijke woningbouw in het veenweidegebied (Broek Zuid). 2)

Beoogde afwijkende bouwhoogte en -vorm van 'Vrijstelling Bestemmingsplan De Draai' baart ons grote zorg in verband met inpasbaarheid in het karakter van het dorp en het silhouetvorming van Broek op afstand. Wij maken bezwaar tegen deze invulling en vragen om duidelijkere voorwaarden in het bestemmingsplan op te nemen, wat betreft de inpasbaarheid. 3) Op basis van de omvang en vorm van het perceel en de intensivering van de bebouwing aan de zuidzijde van de Van Disweg is het de vraag of uiteindelijk het karakter van een lintbebouwing hier mogelijk zal zijn. Wij hebben daarom bezwaar tegen de voorgestelde uitbreiding voor 8 naar 13 woningen op de betreffende – dorp afrondende – locatie. 4) Wij onderkennen het belang van het realiseren van (sociale) woningbouw op de locatie Eilandweg, maar tegelijkertijd hebben we zorg over de invulling van dit plan. Wij pleiten dan ook voor een voorzichtige aanpak (met specifieke aandacht voor duurzame gebiedsontwikkeling). Het open karakter van Broek (gezien van de noordzijde) dient zoveel mogelijk behouden te worden.

Naast bovenstaande punten van zorg en kritiek een essentiële positieve reactie. De vereniging Oud Broek is uiteraard zéér verguld met de – terechte – voornemens tot uitbreiding van de bestemmingen Beschermd Dorpsgezicht, vooral ook voor de cultuurhistorisch waardevolle lintbebouwing van Broek-Zuid. Wij vertrouwen er op dat de procedure voor het effectueren van deze uitbereiding op korte termijn ter hand worden genomen (vóórdat nieuwe bouwaanvragen in Broek-Zuid worden ingediend).

d) Groenvoorzieningen en gemeentelijk kapbeleid:

Op het gebied van het Broeker Groen valt het kappen van de prachtige boomsingel rond het terrein van het Stokpaardje te betreuren. Wederom is men bij het bouwproject uitgegaan van een leeg tekenbord, waarbij de bomensingel moest worden geruimd. Hoewel, niet helemaal: Een klein deel van de bomensingel werd alsnog gespaard, waaronder enkele elzen en de meest imposante boom (wilg) in de hoek van het terrein. Door deze boom toe te voegen aan de lijst van waardevolle bomen in de gemeente Waterland werd de kap voorkomen.

*Verdwijning van het
Stokpaardje én de
bijbehorende boomsingel
op de hoek van de Dr. C.
Bakkerstraat en de C.
Beekstraat*

Verder is het gelukkig vrij rustig geweest het afgelopen jaar. Enkele vermeldenswaardige veranderingen: Er is een rijk bloeiende cultivar van de Zoete Kers (*Prunus avium Plena*) geplant op de plaats langs de N247 waar de vorig jaar gekapte rode kastanje stond; Op de

begraafplaats (linksachter) is een Grote wilg gekapt wegens watermerkziekte. Een tweede wilg ernaast is geknot.

Een belangrijke mijlpaal was het gereedkomen van de nieuwe gemeentelijke Groenvisie voor Broek in Waterland. Dit plan is op 27 augustus 2007 gepresenteerd aan de Broeker bevolking, waarbij de Vereniging Oud Broek ook vertegenwoordigd was. De Groenvisie 2016 neemt als uitgangspunt de historie, de natuur en het landschap van de gemeente Waterland en verbindt die met de groenvoorzieningen in de kernen, waarbij per kern invulling wordt gegeven aan de inrichting en het onderhoud van het openbare groen. Er wordt veel recht gedaan aan de lokale omgeving en uitstraling. Het doel van de presentatie was om de lokale bevolking te informeren en om de bevolking te betrekken bij het groenbeleid.

Ondanks een lage opkomst vanuit Broek (10 personen) kwam er een goede discussie en interactie op gang. Er werd voorgesteld om particulieren waar gewenst te adviseren bij de aanplant van groen in hun tuinen (passende inheemse soorten), met name in het oude dorp waar het particuliere groen meer beeldbepalend is dan het (schaarse) openbare groen.

e) Historisch verantwoorde straatverlichting:

In het Jaarverslag 2006 is uitgebreid verslag gedaan van intensieve acties van de Vereniging Oud Broek en de ‘Werkgroep Broeker Straatverlichting’ om te komen tot passende lantaarnpalen en armaturen in de historische dorpskom. In de eerste maanden van 2007 leek de verwezenlijking van onze plannen en wensen op korte termijn niet te gaan lukken. Er was toen helaas (nog) geen meerderheid in de Gemeenteraad om de financiële middelen beschikbaar te stellen.

Vervolgens gebeurde er iets dat ‘hooguit eens in de twee honderd jaar voorkomt’. De Broekers Letty en Dick Broeder besloten 41 natuurstenen lantaarnpalen te schenken, overeenkomstig de originele historische Geertje Pols palen uit 1786⁶, voor het gehele huidige Beschermd Dorpsgezicht. Zoals bekend gemaakt in de ‘Broeker Gemeenschap nr. 1437, dd. 8 november 2007 was de verkoop van hun bijzondere bedrijf “Waterland Terminal” voor hen een mooie aanleiding iets te doen voor “hun” monumentale dorp. Iedereen die Broek in Waterland een

6 In 1785 kreeg het dorpsbestuur van Broek in Waterland een legaat van veertigduizend gulden van wijlen Geertje Pols (een volle nicht van de roemrijke Neeltje Pater). Hiervan werd de eerste straatverlichting van Broek in Waterland en omgeving gefinancierd: 70 hardstenen lantaarnpalen met olielantaarns. De karakteristieke vierkante (koperen) armatuur is in de loop van de tijden meerdere malen vervangen, maar de robuuste vierkante lantaarnpalen van ‘Naamse steen’ vormden anderhalve eeuw de basis voor straatverlichting, zoals blijkt uit talloze oude foto’s en prentbriefkaarten. Pas rond 1920 (watersnoodramp 1916) verdwenen de hardstenen lantaarnpalen uit het straatbeeld en werden de lantaarnpalen gebruikt als ophoogmateriaal, straatmarkering, (deur)drempels, etc.

De grote cultuurhistorische waarde van de ‘Geertje Pols Palen’ blijkt uit de huidige locaties van bewaard gebleven exemplaren: in de tuin van het Gemeenlandshuis te Edam, op het erf van het Proveniershuis te Edam, in het ‘Zaanse Buurtje’ van het Openluchtmuseum te Arnhem en in het Zuiderzeemuseum te Enkhuizen. In Broek in Waterland staan nog negen originele ‘Geertje Pols Palen’ (één in gemeentelijk beheer – bij de Kerkebrug – en acht in particulier bezit). Een mislukt experiment vormen de zeven kunstharsmortel exemplaren, zoals geplaatst langs het Havenrak, maar begin tachtiger jaren zijn negen geslaagde hardstenen replica’s geplaatst rond het Kerkplein. In relatie tot de schenking van Letty en Dick Broeder heeft het gemeentebestuur aangegeven zelf de kunstharsmortel exemplaren te vervangen in de periode 2009 – 2012.

warm hart toe draagt is bijzonder dankbaar voor deze unieke schenking, waar eigenlijk niemand van durfde dromen.

Ook de gemeente Waterland is daarop zeer voortvarend van start gegaan om alle detonerende UFO's in het Beschermd Dorpsgezicht – in het voorjaar van 2008 – te kunnen vervangen door Geertje Pols ofwel Letty en Dick Broeder lantaarnpalen. Voorafgaand aan de algemene ledenvergadering op maandagavond 7 april 2008 zal het eerste exemplaar van de 41 nieuwe natuurstenen lantaarnpalen worden onthuld. Gezien dit heugelijke feit zal het Jaarverslag over 2008 ongetwijfeld gedeeltelijk in het teken staan van de terugkeer van historische straatverlichting in Broek in Waterland!

Eind 2007 werd de eerste nieuwe hardstenen lantaarnpaal voor Broek in Waterland vanuit China aangevoerd.

Bovendien heeft het gemeentebestuur in november 2007, na uitvoerig overleg met de Vereniging Oud Broek, voorgesteld om een post 'Broeker straatverlichting' op te nemen in het begrotingsplan voor 2009-2012. Hiermee zal de Noordmeerweg en de toekomstige uitbreiding van het Beschermd Dorpsgezicht aan de zuidzijde van de N247 (Eilandweg, Molengouw, Zuideinde en het eerste stukje van de Wagengouw) worden voorzien van passende historische straatverlichting. Wij hebben er alle vertrouwen in dat met name Broek-Zuid dan ook wordt voorzien van straatverlichting welke past bij de bijzondere monumentale en cultuurhistorische waarden.

Gemeenteraad vergadering over historisch verantwoorde straatverlichting in Broek in Waterland, op basis van voorbeeldarmaturen van de vereniging Oud Broek.

f) Oud-Hollandse markt en Open Monumentendag 2007: De vereniging kon uiteraard niet ontbreken op de Oud Hollandse Markt van zaterdag 11 augustus jl. Behalve dat het weer erg gezellig was rond de stand op het Kerkplein, heeft onze aanwezigheid ook nog een behoorlijk aantal nieuwe leden opgeleverd. Daaruit blijkt dat de betrokkenheid van de vereniging bij het dorp, op allerlei vlakken, gewaardeerd wordt. Een belangrijke inspiratiebron en stimulans voor onze werkzaamheden.

De Open Monumentendag 2007 had als thema ‘Moderne Monumenten’. Dit werd door Oud Broek vertaald in de tentoonstelling ‘Broek in Waterland in de 20ste eeuw’, die te bezoeken was in de tuinkamer van het Broekerhuis op zaterdag 8 en zondag 9 september. In de Regentessenkamer werd een diavoorstelling met fotomateriaal van vroeger en nu gepresenteerd.

Deze tentoonstelling en de diavoorstelling, grotendeels samengesteld uit het materiaal van Adri Beunder, gaven een veelzijdig beeld van dorpsgebeurtenissen en -ontwikkelingen in de twintigste eeuw. Voorbeelden hiervan waren het bezoek van koningin Wilhelmina, de watersnoodramp in 1916, de aanleg van de provinciale weg in 1938 en de grote opknapbeurt van het historische hart in de jaren zeventig, maar ook ‘gewonere’ zaken als de bouw van de nieuwe lagere school, het bezoek van Johan Cruyff aan SDOB en de aanleg van de tennisbanen.

De tentoonstelling werd goed bezocht; niet alleen door mensen met korte of lange wortels in Broek, maar ook door onverwachte gasten van ver, zoals een grote groep Japanners die hun rondreis door Waterland in Broek kwamen afsluiten. Het ‘Nieuws Bulletin’ (rechts boven aan de homepage) van onze website www.oudbroek.nl geeft een foto-impresie van de gezellige en gevarieerde tentoonstelling 2007.

Daarnaast waren ook de rondleidingen door het dorp met bezoeken aan vier zeer verschillende historische panden en de Oud-Hollandse lunch ‘Wat de pot schaft’ in de grote zaal van het Broekerhuis een succes. Iedereen die heeft bijgedragen aan een zeer geslaagde Open Monumentendag 2007 willen wij hierbij nogmaals hartelijk bedanken. Het bestuur zal zich gaan beraden op een bijdrage aan de Open Monumentendag 2008, met als thema ‘sporen’. Te denken valt aan sporen van bewoning, sporen in het landschap en/of sporen van geschiedenis in samenwerking met andere historische verenigingen in Waterland.

Uiteraard werden er ook weer een aantal vogelvluchtkaarten, (bundels) Broeker Bijdragen en reproducties van historische Waterlandse prenten verkocht. Het betreft één passe-partout met twee etsen, – Broek in Waterland, resp. Kerk Zuiderwoude – door A. Zeeman, 1732 (in Claas Bruin, Noordhollandsche Arkadia) en een ingekleurde steendruk van ‘Kerk te Broek’, circa 1840 (uit ‘Souvenirs de la Hollande’, van Frans Buffa en Zonen te Amsterdam. Beide gedrukt in een beperkte oplage van 50 stuks.

Nieuw op Oud-Hollandse markt en Open Monumentendag 2007 was de **kersverse Bundel Broeker Bijdragen. nrs. 41 t/m 53 uit de periode 1997 – 2007**. Als naslagwerk over verschillende facetten van de boeiende Broeker geschiedenis is deze uitgave een must voor iedereen met hart voor (Broek in) Waterland, zeker als ook de delen I, II en/of III al in de boekenkast staan, zie achterzijde omslag.

g) Rondleidingen: Het aantal rondleidingen dat de Vereniging Oud Broek verzorgde kwam overeen met voorgaand jaar. In 2007 werd totaal 16 keer een gezelschap door het Beschermd Dorpsgezicht geleid, vaak met bezoek aan een of twee monumentale panden (met name Laan 22-28). Afhankelijk van de grootte van het gezelschap worden 1, 2 of 3 gidsen van Oud Broek ingezet (€ 40,-- per gids per uur en max. 20 personen per gids). In dit verband kan onder de aandacht worden gebracht dat Oud Broek de tekst heeft geschreven '*Broek in Waterland en ommeland*' van de nieuwe toeristisch recreatieve brochure en folder van de gemeente Waterland. Uiteraard moesten onze tekstvoorstellen telkens worden ingekort, in verband met vele vertalingen. Onze betrokkenheid was niet alleen gebaseerd op geschiedkundige correctheid van de teksten, maar ook ter voorkoming van grootschalig(er) massatoerisme naar ons bijzondere dorp.

Intermezzo:

Het dorp Broek in de zomer van 1901, Ida Bäckmann

Zoals aangegeven in de inleiding van de voorzitter, in de verslaglegging van de najaarslezing 2007 'Waterlandse volksverhalen van dokter Cornelis Bakker' en in de toelichting op de tentoonstelling 'Broek in Waterland in de 20ste eeuw', staat dit jaarverslag gedeeltelijk in het teken van 'ons dorp aan het begin van de twintigste eeuw'. Sander Brouwer en Anna Tiel troffen vorig jaar – bij toeval – een hoofdstuk aan over 'Het dorp Broek' in een Zweeds reisverslag uit 1906, en stuurden een vertaling naar de Vereniging Oud Broek. Het betreft het verslag van een reis, die de Zweedse journaliste Ida Bäckmann in de zomer van 1901 had gemaakt. Het hoofdstuk sluit prachtig aan bij het thema van dit jaarverslag: het speelt zich af midden in de periode dat dokter Cornelis Bakker praktiseerde in Broek in Waterland. Daarom hebben wij de vertaling (met dank aan beide voornoemde personen) opgenomen als intermezzo in het Jaarverslag over 2007. Enkele passages worden door de Vereniging Oud Broek toegelicht met behulp van enkele voetnoten (*, **).*

Het dorp Broek

Reeds als kind had ik over het dorp Broek gelezen en er mij de meest geweldige voorstellingen van gemaakt. Nergens ter wereld zou het zo schoon zijn als daar en de schuren zouden er vergeleken kunnen worden met onze mooiste salons. De boter die er gemaakt werd zou zo heerlijk zijn dat men nooit meer vergat hoe lekker die was als men er eenmaal van geproefd had. Ook werden de glanzende ruiten in de schoollokalen genoemd en de schoongewassen kinderen die in schoolbanken zaten die glommen als pas geпоetste dressoirs. Omdat ik mij in Friesland bevond was de omweg over Waterland, waar Broek zou liggen, niet bijzonder lang en het zou interessant zijn te zien of de man die de voor mijn kinderziel zo aansprekende beschrijving had gemaakt, wel de waarheid had verteld. Mijn Hollandse vrienden raadden mij de reis af. De Engelsen hadden door hun toeristische bezoeken het originele daar weggehaald zeiden ze. Wat over was, was niet echt Hollands maar toneel Hollands.

“Ik zal het wel zien”, zei ik en ging op weg.

Vanaf Purmerend rijdt men met een kleine stoomtram door weilanden en akkers, langs een kanaal en zelfs een keer óver het kanaal. De tram had de uitstekende eigenschap om te stoppen waar men maar wenste.

Had ik niet het onverzettelijke besluit genomen om deze reis niet te onderbreken voor ik in Broek zou zijn, dan zou ik in Westend** zijn uitgestapt, waar de korenblauwe huizen met de rode vensterluiken en de groene deurposten er als een stralende glimlach uitzagen die mij verleidde de mensen te willen leren kennen die zich daarbinnen verscholen.

* Het hoofdstuk 'Het dorp Broek' is vertaald uit de uitgave uit 1906: *Farliga färder och roliga 11. Holland och Belgien. Journalistiska ströftag af Ida Bäckmann*; Stockholm P.A.Norstedt & Söners Förlag.

** Betreft het hier een gedeelte van Watergang? Het mooie straatje van destijds heeft dan mogelijk plaats moeten maken voor het bedrijventerrein de Dollard.

De tram voerde mij ondertussen verder, en gaf af en toe een vrolijk signaal aan de schuiten die we passeerden. De meeste van deze schuiten werden voortgedreven door paarden die aan iedere zijde liepen. De paarden werden bereden door kleine jongens, gekleed in rode hemden en met zachte vilten hoeden op het hoofd. Ze klaptten vrolijk met hun zweep, maar pasten er wel voor op de paarden te raken.

In dezelfde wagen als ik zat een groep Hollanders, voorzien van schepnetten en hengels. Zij zouden karpers gaan vissen vertelden ze mij. Dankzij mijn gesprek met hen hoorde ik dat ik moest overstappen om in Broek te komen. De conducteur had het overbodig gevonden mij dat te vertellen.

Toen ook deze Hollanders mij voorzichtig probeerden af te brengen van een bezoek aan Broek, maar hen te volgen naar Marken, concludeerde ik dat de Broekers gebrouilleerd waren met hun streekgenoten en dat deze streekgenoten besloten hadden hen door vreemdelingen te laten boycotten. Dat maakte mij nog nieuwsgieriger. Tenslotte stopte de tram voor mij en was ik werkelijk in Broek.

Een snauwerige jonge vrouw met een vuile schort deed dienst als stationschef. Ik vroeg haar naar een hotel, maar ze zei geen woord. Zij riep een paar kinderen en beval hen om mij weg te brengen. Nu, dat was antwoord genoeg. Maar ik zou wel graag gehoord hebben waar het hotel lag en of men ook kon kiezen tussen verschillende hotels. Ik begreep echter dat het zinloos zou zijn haar dat te vragen. Zij was alweer bezig een paar meelzakken aan te pakken en zag er niet naar uit dat ze nog gestoord wilde worden. Maar Trientje en Jantje waren des te meer bereid om informatie te geven. “U bent een schilderes”, zeiden ze. Ik knikte, want ik was bang dat ze weg zouden gaan als ik ze tegensprak. “Broek ist schön”, zeiden ze verder met lokaal patriottisch enthousiasme. Ik knikte opnieuw – om dezelfde reden als daarvoor. Maar om de waarheid te zeggen was Broek, tenminste naar wat ik tot nu toe zag, een volkomen desillusie. Waar waren nu de smalle klinkerweggetjes? De straten die ik betrad waren breed en geasfalteerd. Waar waren de oude huizen met gevels aan de straat en verplaatsbare trappen en tuinen voor de deuren met mozaïeken en kunstbloemen, vogels en reeën? Hier rook het naar echte bloemen en het rook vooral verschrikkelijk naar echte dieren. Bij iedere stap die ik nam steeg mijn bezorgdheid. Tegelijkertijd voelde ik een bittere haat tegen de man die mij twintig jaar lang had doen geloven dat Broek een voorbeeldig oord zou zijn en iets heel bijzonders. Demonstratief trapte ik het vuil dat op straat lag opzij en volgde mijn gidsen.

Toen wij in het hotel * gekomen waren liet ik mij bij de biljarttafel op een stoel zakken en liet mijn vriendjes het woord doen. “Geen Engelse” zeiden ze **. Weliswaar hadden wij niet over mijn nationaliteit gesproken, maar ik begreep dat ik een goede indruk op hen gemaakt had en dat was wederzijds. De waardin zag er schoon en netjes uit, ja zelfs beschaafd. Zij had een kamer vrij maar vroeg daarvoor een onbehoorlijk hoge prijs. Ik deed een vergeefse poging haar tot rede te brengen, maar de taal veroorzaakte zo veel problemen, dat ik er mee eindigde haar te geven wat ze wilde en nam de kamer ongezien. Daarna wilde ik weten, wat ik te eten zou kunnen krijgen. Mijn gastvrouw sprak veel, en ik kon geen woord begrijpen van wat ze zei. Ik zei ook het een en ander, maar zij begreep mij net zo min. “Parlez-vous français ? » vroeg ze tenslotte. »Oui madame, un peu. Que voulez-vous dire ?» zei ik verwachtingsvol.

* Ongetwijfeld ‘de Zwaan’ aan de Jaagweg.

** Het was de tijd van de Boerenoorlogen en de Engelsen waren daarin de vijand.

Nee, zij sprak geen Frans en begreep de taal ook niet. Zij kende slechts deze zin. Ik schaterde en kreeg mijn goede humeur terug. Door middel van gebarentaal lukte het mij haar wat brood, boter en melk te laten serveren, waarmee de ergste moeilijkheden overwonnen waren. Daarna ging ik het dorp bekijken.

Mijn kleine vrienden hadden trouw op mij gewacht terwijl ik at en waren nu graag bereid mij alles te laten zien, wat een “schilderes“ placht te willen zien. Eindelijk lukte het mij de tuin te zien waarover ik gelezen had. De hoop beschilderde stenen stond daar, en het bruine mos, dat hier en daar tussen de stenen was gestoken, liet haar op een afstand op een reusachtige Ajuga pyramidalis lijken. De mozaïeken waren er ook en de sterren daarin waren zo verschillend gevormd en de kleuren zo bont, dat het in het begin in de ogen brandde als ik er naar keek. Deze sterren wisselden van vorm en kleur al naar de kant van waaruit je ze bekeek, net als de sterren in een kaleidoscoop. Een papagaai van gips zat boven op de steenhoop en boven in de linde zag ik een houten hert. Hadden ze alleen maar zulke dieren in Broek gehad, dan hadden ze het misschien wat mooier kunnen houden dacht ik, nog niet helemaal verzoend met de man die het verhaal had geschreven dat ik gelezen had.

Ik ontdekte langzamerhand zelfs de huizen met de verplaatsbare trappen, maar het was niet waar, dat ze twee ingangen hadden. Één voor dagelijks gebruik en één bij feestelijke gelegenheden. Zij hadden er minstens vier, vermoedelijk één voor iedere kamer. De huizen waren meestal grasgroen met bloedrode kozijnen en blauwe deurposten. Één gebouw viel bijzonder op vergeleken met de anderen, omdat dat niet meer rood bezat dan de verf op het ijzeren hek rond de tuin.

Ik opende de deur en ging binnen gevolgd door de kinderen. ”Ah, dat is mooi”, zeiden ze en wezen daarbinnen op een gebouw dat op een tempel leek. In de tempel stond een grote Japanse kruik. Op de lindetakken en klimop ranken, die hier binnen gegroeid waren, zaten kunstig gemaakte vinken, distelvinken (putters) en goudvinken.

In het eigenlijke hoofdgebouw was het zo stil en onbeweeglijk, alsof hun inwoners gipsfiguren waren geweest. Geen trappen zag men bij de deuren, de hartvormige sleutelgaten waren leeg, en de ramen zaten zo hoog, dat men daardoor geen blik in de woonkamers kon werpen. Het enige dat ik kon zien was een boeket van kunstpapavers dat in een vaas stond.

Wij maakten daarna een wandeling langs de vaart. Hier zaten alle mensen aan het water te hengelen, en ieder had naast zich een kat, die de vangst opat. De huizen waren zeer onsystematisch gebouwd, sommigen leken bijna een schuur. De keukendeuren stonden open, en mijn ogen rustten met welbehagen op de fraaie netheid daarbinnen. Het fornuis blonk als een pas gewassen neger en van de korenblauwe wanden glansden de gepoetste koperen pannen met echte goudglans. Ik merkte echter dat de bevolking zelden hun fornuizen stookte, maar hun eten op petroleumstellen kookte.

De vrouwen zaten buiten de keukendeuren en herstelden kleren, de kinderen en de honden speelden om hen heen, het vee graasde in de wei en de ooievaar stond met zijn vleugels te klapperen boven in zijn woning, die van stevige stengels gebouwd was op een wagenwiel dat men voor hem omhoog getakeld had. Alles zag er zo vreedzaam uit, dat ik mij zonder voorbehoud mee liet voeren in die stemming en nu oprecht kon instemmen met de uitspraak van mijn begeleiders: “Broek ist schön!”.

Toen ik een poosje met plezier rond gekeken had, ging ik naar de plaats waar ik zou overnachten, om wat uit te rusten voor de inspanningen van de volgende dag. Ik werd nog steeds begeleid door Trientje en Jantje. Geen moeite was hen teveel om me vertrouwd te

maken met hun taal en hun omgeving. Toen ik hen zei, dat ik uit Zweden kwam, bleken zij zowel de geografie als de geschiedenis van mijn land te kennen en toch waren zij maar kleine arme dorpsschoolkinderen. Ik nam voor mijn deur afscheid en beloofde hen de volgende dag op school te bezoeken.

Mijn waardin kwam me vriendelijk tegemoet en gebaarde dat ze mij naar mijn kamer wilde brengen. Zij knikte naar een klein gat in het plafond, zette een ladder tegen de opening en zo klommen wij naar boven. Een kamer is een beetje een slordige omschrijving van de plek daarboven – een kamer...tje is beter. Na een poosje kwam de waardin weer de trap op, deze keer met een brandende lamp, inkt en pen. Zij wees mij waar ik kon schrijven, daarna liet ze me het bed zien en de kruk, waarmee ik gemakkelijk in de bedstede zou kunnen komen. Ik wees op een houten figuurtje, dat aan een stalen draad precies boven mijn hoofdkussen hing en vroeg wat het was.

Zij lachte medelijdend over mijn gebrek aan kennis, maakte het beeldje los en legde het in mijn hand. Ik zag nu dat het een houten engeltje was, dik en rond en niet helemaal ongeschonden door de tand destijds. Uit wat ik kon raden uit haar woorden en gebaren, zou het mij voor al het kwaad behoeden en mij aangename dromen schenken. Ik vroeg haar, om het toch beslist terug te hangen en het speet me, dat ik slecht over haar gedacht had.

Toen zij weg gegaan was, wilde ik proberen, of de kleine engel werkelijk de genoemde eigenschappen had. Ik klom in de bedstede. De lakens waren niet echt schitterend wit en ze waren stijf als leer. Het stro dat er onder lag, rook oud en was er blijkbaar noch vandaag noch gisteren, noch één van de voorgaande weken neergelegd.

Het hoofdkussen was steenhard, en de deken had ik met mijn paraplu opzij geduwd. Ik keek naar de engel, die aan haar stalen draad hing en boven mij heen en weer schommelde. Het waren werkelijk wonderen, die er vannacht van haar verwacht werden.

Op de verdieping beneden mij maakten de inboorlingen lawaai en rumoer aan het biljard, en hierboven was er naast andere dieren zelfs een kleine vlijtige rat, die het vermogen leek te hebben zich bliksemsnel van de ene naar de andere kant van de kamer te verplaatsen. Ik nam me voor, dat ik, als ik de verschrikkingen van de nacht met behoud van mijn geestelijke vermogens zou overleven, ik een geografisch lesboek voor kinderen zou schrijven met een strikt verslag van de waarheid.

Ik lag helemaal stil in mijn bed en ik durfde mij niet te bewegen, want bij die pogingen ritselden de lakens en het stro met zo'n verschrikkelijk lawaai, dat ik aannam dat het helemaal tot in Amsterdam te horen was.

De uren gingen. De engel schommelde glimlachend aan het plafond, en ik voelde een verschrikkelijke zin om haar aan spaanders te hakken. Toen de ochtend naderde sliep ik in, maar moest spoedig opstaan, omdat ik die middag in Amsterdam moest zijn.

Ik kroop de ladder af naar beneden en ging naar buiten, waar het dorp Broek mij vriendelijk en fris van de ochtenddauw tegemoet straalde in het ochtendlicht. Een eindje verder laadden de boeren hooi op blauw geschilderde karren met rode wielen en de zon schitterde tussen de blauw geschilderde hooivorken, die zij in de lucht hielden. De windmolens zwaaiden en schitterden en van de schuit, die door de vaart gleed hoorde ik twee stemmen een ochtendpsalm zingen.

Ik ging naar de boot. Op de voorsteven stond een Mariabeeld en op het achterdek een uit hout gesneden beeld van het offer van Izaäk. De beide psalmzingers waren nu klaar met hun ochtenddienst en leken niet ongenegen zich met mij te bemoeien. Zij waren man en vrouw –

beiden dik en verweerd.

De schuit was hun eigenlijke huis, zeiden ze. Ze leefden het jaar rond op de schuit en vonden het op de vaste wal maar niets. Hij vervoerde meel en landbouw producten van verschillende delen van het land naar Amsterdam, vanwaar ze verder geëxporteerd werden. Dit klonk als een vertelling van Marryat, en ik nam met blijdschap hun uitnodiging aan om aan boord te stappen. Hier was alles zoals ik mij in mijn fantasie het dorp Broek voorgesteld had; verblindend wit, blank en rein. Het netste was de keuken met zijn schoon geboend fornuis en zijn rood en wit gestreept gordijn. Ik dronk koffie met hen en dacht dat ze, als ze in vrachtzaken net zo goed zou zijn als in het bereiden van deze drank, ze dan zeker welgesteld zouden moeten zijn.

Spoedig hierna stapte ik aan wal om een modelboerderij^{*} te bezoeken, die in mijn reisgids beschreven stond. De vrouw van de modelboer was juist bezig haar op één na kleinste kind te straffen toen ik binnenkwam, maar zij hield met deze zonder twijfel verdienstelijke bezigheid meteen op, om de schilderes haar farm te laten zien. Ik werd eerst in een grote kamer gebracht, waar men stremde, en zag blauw geschilderde kaasvaten op de planken liggen, klaar om gebruikt te worden. In een net zo blauw geschilderd vat werd de wei gegoten, en de nog niet gebruikte melk stond in blauw geschilderde emmers. Tot en met de lepels en scheppen waren met blauwe verf bestreken.

Toen ik vroeg wat de reden hiervoor was, zei men, dat het door de vochtigheid noodzakelijk was om alle ijzer en hout met olieverf te beschilderen. Zij hadden de blauwe kleur gekozen, omdat dat de kleur van de hemel is, de mooiste die zij kenden. “Aha!”, zei ik en herinnerde me, dat in de bijzondere tuin zelfs de boomstammen in olie gedrenkt waren.

Vanuit de kamer kwamen we in de eigenlijke boerderij. Er zat toch wel een kern van waarheid in het feit, dat wat netheid betreft deze ruimte met onze salons vergeleken kon worden. Blauwe en witte linnen matten sierden de vloer, de stallen waren blauw geschilderd en de vloeren bestrooid met naar hars ruikend zaagsel. Aan de buitenkant van iedere stal was een mozaïek van stenen met verschillende blauwe en rode, met de hand gemaakte tekeningen er op. Achter de bestrating lag een goot van geteerde planken voor de mest. Van het plafond hingen touwtjes met aan elk een leren riem, waarin men de staart van de koe bond, zodat die niet in aanraking zou komen met het vuil. In een hoek van de schuur zag ik een aantal gele klonten op een rij op een plank liggen. Ik dacht eerst dat het kazen waren, maar bij nader inzien zag ik dat het boter was, bestrooid met een laagje zout. De boerenvrouw vertelde dat de boter een hele maand in het zout moest liggen om houdbaar te zijn voor de verre export. Daarna liet zij mij zien, hoe de kazen tussen twee blauw geschilderde planken met zware stenen geperst werden. Ik moest zelfs de waterslang zien, die van de pomp liep en waarmee zij de goot schoon spoelden en tenslotte het kleine blauw geschilderde schuurtje waar de kalveren zaten.

Van de stal leidde een deur recht naar de slaapkamer van de boerenfamilie. Boven de bedden bevonden zich behalve een engel aan stalen draad, ook plafondschilderingen, die een engelendans rond een menselijke figuur voorstelden.

In de volgende kamer liet ze me haar met goud bewerkte feestjurk zien en nadat ik die bewonderd had, bood ze me koffie aan. Ik kreeg nu zelf de kans om mij ervan te overtuigen dat de boter werkelijk zo voortreffelijk was, als ik al deze jaren gedroomd had. Ik kreeg ook te horen, dat de kinderen een gulden niet zouden versmaden, als ik zin had om die aan hen te geven.

* Waarschijnlijk Wittenburg, De Erven 4.

Van de modelboerderij ging ik naar de school *. Hier was het netjes en mooi, maar daarin kunnen wij, voorzover mijn ervaring strekt, ons wel meten met dit dorp. Wat mij speciaal aansprak was de gymnastiekzaal buiten, die tegelijkertijd dienst deed als veranda en zowel vóór als zijwanden miste. Het onderwijs binnen in de school ging zeer langzaam, maar ik vermoed dat het serieus en grondig was, ik kon het niet zo goed volgen. Ik bekeek Willem de Zwijger, Maurits, Hendrik-Frederik of Frederik-Hendrik, of hoe al deze geüniformeerde heren die aan de wand hingen ook mogen heten. Koningin Wilhelmina in kroningsgewaad en haar Hendrik, met veel rood en ordes opgesierd, namen begrijpelijkerwijs de ereplaats in. Zo vlug ik kon, zonder mijn vrienden te weinig aandacht te geven, verliet ik het schoollokaal. Ik ging naar het station in de hoop de tram naar Amsterdam te halen, maar was te laat en moest nu ongeveer een uur de tijd zien te verdrijven.

Ten slotte werd ik door een boerenknecht en een stalknecht opgevangen, die mij zeiden, dat hun werkgeefster mij graag haar stal wilde laten zien. Pas nadat zij mij hadden bezworen dat die niet blauw geschilderd zou zijn, ging ik met ze mee. Toen wij binnenkwamen, pruttelde de aardappelpan op het petroleumstel en verspreidde een heerlijke en hongerig makende geur. In de ene stal was de eettafel gedekt. Het was bijna een levende illustratie bij het sprookje van de arme stiefdochter, die gedwongen was in het varkenskot te wonen dat veranderde in een wonderschone woning. Hier rook het net zo schoon en fris als in onze beste woonkamers, en als men mij had uitgenodigd, dan zou ik graag aan de maaltijd deelgenomen hebben.

Op de vloer lag zeil, en de mozaïeken buiten de hokken waren van op de kant gezette straatstenen. Om en om, geel en rood. Met uitzondering van kleurverschillen was er geen beduidend verschil tussen deze stal en die ik pas verlaten had. Maar wat mij verraste, was, dat deze eigenaar de zelfde opvatting had over zijn koeienstal als wij over onze schoollokalen, namelijk om de wanden te versieren met kunstvoorwerpen.

In één stal hing een schilderij met mahoniehouten lijst, dat de heilige Genoveva voorstelde, die haar man en kleine Schmerzenreich omhelsde. Uit ouder gewoonte vulden mijn ogen zich met tranen. Hoe vaak ik in mijn jeugd voor Genoveva gehuild heb, kan slechts in liters berekend worden. Een ander schilderij stelde het gevangen nemen van Mazeppa voor. Ook dit zeer aangrijpend, met vertwijfelde vrouwen, bloed en getrokken sabels.

Omdat koeien melancholiek van aard zijn, dacht ik dat dit wel eens te veel voor ze zou kunnen zijn. Maar omdat ik een leek ben en boeren vaklieden, zweeg ik. Ook hier mocht ik een gulden betalen! Daarna vervolgde ik mijn reis.

Amsterdam/Broek in Waterland

21 februari, 2007

Sander Brouwer

Anna Tiel

* Het betreft de school aan het Roomeinde (zie Broeker Bijdrage nr. 40), waar Arend Schoemaker op dat moment het hoofd der lagere school was. Deze zeer gewaardeerde bewoner van de schoolmeesterswoning (Kerkplein 6) werd in de najaarslezing van Theo Meder aangeduid als ‘de beste vriend van dokter Cornelis Bakker’. Uit de jeugdherinneringen van de dochter van dokter Bakker (zie: ‘*Collectie en publicaties*’) kan worden opgemaakt dat Trientje en Jantje (de jonge begeleiders van Ida Bäckmann) hun geografische en geschiedkundige kennis waarschijnlijk mede aan het uitzonderlijk meesterschap van Arend Schoemaker hadden te danken.

Commissie Stads- en Dorpsbeheer

De taak van de Commissie Stads- en Dorpsbeheer (CSDB) is: Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Waterland te adviseren over de toepassing van de Monumentenwet en over de gemeentelijke monumentenzorg in het algemeen. Daarnaast verzorgt de commissie desgevraagd adviezen over de toepassing van de Wet op de Ruimtelijke Ordening in de aangewezen stads- en dorpsgezichten.

De CSDB bestaat uit een voorzitter, een secretaris en negen leden. Drie van de leden worden door de gemeente benoemd op voordracht van de oudheidkundige verenigingen. Dhr. ir. Sjef Kwakman neemt sinds 2006 namens de vereniging Oud Broek deel aan deze commissie.

*Aanbouw aan
Rijksmonument De
Erven 5.*

In 2007 passeerden onderstaande (alfabetisch gerangschikte) plannen binnen het Beschermd Dorpsgezicht van Broek in Waterland en directe omgeving de revue. Een nadere toelichting op de betreffende adviezen van de CSDB vindt u in een aparte Bijlage achterin dit jaarverslag.

- Broekermeerdijk 9: Plaatsen dakkapel op linker zijgevelvlak.
- De Erven 2:
 - 1- Restaureren gemeentelijk monument.
 - 2- Aanvraag restauratiesubsidie voor gemeentelijk monument.
- De Erven 5: Verzoek tot wijziging in verband met fundering.
- De Erven 10-14: Beoordeling kleur erfafscheiding.
- Dorpsstraat 9: Maken veranda aan achtergevel woonhuis.
- Dorpsstraat 17: Verbouwen en restaureren rijksmonument.
- Eilandweg 15-17: Verbouwen woonhuis en het plaatsen van dakkapellen.
- Havenrak 5:
 - 1- Wijzigen interieur rijksmonument.
 - 2- Plaatsen dakramen op rijksmonument
- Havenrak 37: Vernieuwen fundering rijksmonument.

Kerkplein 10:	Plaatsen dakvensters op rijksmonument.
Kerkplein 11-12:	Verbouwen en restaureren rijksmonument.
Kerkplein 11:	1- Verbouwen en isoleren rijksmonument. 2- Aanbrengen steenachtige vloer in gang en keuken rijksmonument. 3- Wijziging op verbouwingsplan rijksmonument. 4- Plaatsen kap op aanbouw rijksmonument. 5- Wijziging op verbouwingsplan rijksmonument.
Leeteinde 1:	1- Plaatsen van drie dakkapellen en een tweetal dakramen op rijksmonument. 2- Plaatsen twee gietijzeren dakramen, isoleren kap en wijzigen kleuren exterieur.
Nieuwland 32:	Plaatsen berging en fietsenberging.
Noordmeerweg 4:	Uitbreiden woonhuis aan de achtergevel.
Parallelweg 1:	Reclame-uiting.
Roomeinde 12:	Verbouwen en restaureren woonhuisrijksmonument.
Roomeinde 32:	Vernieuwen van een erfafscheiding.
Zuideinde 1:	Maken gevelopening in achtergevel en plaatsen schoorsteen.
Zuideinde 3:	1- Wijzigen kozijn zijgevel. 2- Wijzigen voorgevel en plaatsen Velux dakramen.
Historische kern:	Vervangen van lichtmasten.
Bij Roomeinde 45:	Kappen van een wilg op de begraafplaats (gemeentelijk monument) en snoeien andere wilg.
Havenrak-Kerkplein:	Vervangen bruggetje.

Veranderingen in het dorpsbeeld

*Niet alleen aandacht voor
Beschermd Dorpsgezicht.*

Evenals 2006 was 2007 nadrukkelijk een jaar van onderhoud en herstel van monumenten en openbare ruimte in het Beschermd Dorpsgezicht. Alle ‘niet of nauwelijks zichtbare veranderingen in het dorpsbeeld’ worden opgesomd in ‘*Bijlage: Commissie Stads- en Dorpsbeheer 2007*’, ondermeer standpunten over wel/niet plaatsen van dakkapellen en/of -ramen op grotendeels ongeschonden dakvlakken. Zoals aangegeven in de inleiding is het jammer dat niet alle gerealiseerde ontwikkelingen als even geslaagd kunnen worden bestempeld.

De kافت van dit jaarverslag benadrukt dat het restauratie proces van de voormalige pastorie en leerkamer (Kerkplein 11-12) als voornaamste verandering in het dorpsbeeld 2007 kan worden beschouwd. In het voorjaar van 2007 verdween het markante Broeker woonhuis in een kunstzinnig ogende ‘Christo-verpakking’. De aanleiding voor deze tijdelijke zilverkleurige pastorie is – naast brand – waarschijnlijk het ergste dat bewoners van een houten pand kan

overkomen. Bij een inventarisatie van de Monumentenwacht voor toekomstige onderhoudswerkzaamheden, in opdracht van nieuwe eigenaren Pamela en Karel van der Schaar werd vergaande aantasting door de bonte knaagkever en de zwam geconstateerd. (Laatstgenoemde had het houtwerk zacht gemaakt, waardoor eerstgenoemde – van binnen uit – al jaren zijn ‘gang’ kon gaan).

Na verwijdering van het ‘silverfolie’ werd Kerkplein 11-12 opnieuw ingepakt, ditmaal in ‘oranje plastic’.

‘Warmtebehandeling’ (www.methodewijhe.nl) bleek de meest effectieve methode om de grote vijanden van onze houten huizen te bestrijden. Kerkplein 11-12 werd totaal ingepakt in een isolerend materiaal. Vervolgens werd een combinatie van hete lucht (tot 65 °C) en water (ca. 27.000 liter) het huis ingeblazen. Het binnenste van alle dikke balken moest minimaal 48 °C worden om effect te hebben op het ongedierte. De hoge vochtigheid was nodig om te voorkomen dat het resterende goede hout zou gaan barsten. Via sensoren en een ingenieus digitaal systeem werd het proces 8 etmalen op afstand in de gaten gehouden.

Pas na de behandeling werd alle aangetaste houtwerk uit het Rijksmonument verwijderd, anders hadden de kever en de zwam hun verwoestende werking elders in het dorp kunnen voortzetten. Vervolgens kon worden begonnen met een grootscheepse restauratie, waarbij het ‘silverfolie’ werd vervangen door ‘oranje plastic’. Er wordt ondermeer een afwateringssysteem om het huis aangelegd en een klimaatbeheersingssysteem (à la museum) onder de totaal vernieuwde vloer geïnstalleerd, zodat (bonte knaag)kevers en zwammen geen kans meer krijgen.

Wij willen Pamela en Karel van der Schaar een hart onder de riem steken dat zij de gehele voormalige pastorie en leerkamer noodgedwongen binnenstebuiten hebben moeten keren. Het enige positieve hiervan zijn de leuke ontdekkingen. Oude plavuizen en dakpannen lagen ver weggestopt in de kruipruimtes en er is een tweede waterput met een oude kruik gevonden. Wij kijken reikhalzend uit naar het moment waarop Kerkplein 11-12 weer in volle, hernieuwde glorie onder het oranje plastic vandaan zal komen (voorjaar 2008).

Niet alleen de Pastorie, maar ook enkele andere beeldbepalende objecten in de directe omgeving kwamen medio 2007 in de steigers te staan. Het betreft onderhoud van het voormalige Gemeentehuis (De Erven 2), restauratie van het voormalige ‘wolwinkeltje’ (Roomeinde 12) en eerste fase van restauratie van een voormalige ‘bakkerij’ (Havenrak 1, beter bekend als het voormalige ‘antiekwinkeltje’ van mw. W. Bruigom-Six, zie: ‘*Collectie en publicaties*’). Laatstgenoemde pand is daarbij in de geruststellende handen van de Vereniging

Hendrick de Keyser gekomen, zie: <http://www.hendrickdekeyser.nl/aanwinsten.htm>.

Een opvallende verandering in het dorpsbeeld is de aanbouw van De Erven 5. Het resultaat vormt een minder harmonisch geheel dan de aanvraag (bouwtekening) deed vermoeden. Het is vooral jammer dat het grappige klokgeveltje aan het Havenrak vooralsnog niet is gerealiseerd. Juist daarmee wordt gerefereerd aan de situatie van het begin van de 20ste eeuw. Zeer lovenswaardig zijn wel de mooi herstelde tuinen en hekwerken rond De Erven 5.

Schilderwerk Leeteinde 22-24

Zuideinde 3 kreeg een heel ander aanzien door restauratie werkzaamheden en rigoureuze verwijdering van beplanting: absoluut een verbetering van het aanzicht van toekomstige uitbreiding van het Beschermd Dorpsgezicht. Het stenen woonhuis Eilandweg 15-17 werd hersteld, maar de karakteristieke achterliggende kaakberg staat er nog vervallen bij. Als meest opvallend schilderwerk in 2007 kan worden vermeld: Leeteinde 22-24 werd na vele jaren van één kleurstelling voorzien; Wagengouw 6 kreeg het zelfde 'Broekergrijs' als wederhelft Wagengouw 4; het marmer schilderwerk op de zuilen van de barokke voorgevel (1775) van Laan 22-28 werd hersteld; de raamkozijnen van het liefallige pandje 'De kleine walvis, Zuideinde 16' werden opvallend groen geverfd. Zeer speciale vermelding verdient tenslotte de opening van een 'Bijzondere dierenwinkel' in de voormalige 'Spar' aan de voorzijde van Roomeinde 14-16.

Een nieuw stenen bruggetje tussen Havenrak en Kerkplein, naar voorbeeld van zijn voorganger.

Openbare Werken gemeente Waterland heeft bijgedragen aan verandering van het dorpsbeeld door plaatsing van een tweede bankje aan het Havenrak en door te starten met herbestrating in het Beschermd Dorpsgezicht. Hiermee samenhangend werd een nieuwe stenen bruggetje tussen Havenrak en Kerkplein gerealiseerd. Het nieuwe stenen bruggetje is te waarderen als exacte kopie van het eerdere exemplaar, maar misschien was vernieuwing een mooie aanleiding geweest om (in overleg met Vereniging Oud Broek) te kiezen voor een ontwerp passend

bij de gloriëtijd van het dorp.

Naast afronding van voorgenoemde veranderingen in het dorpsgezicht verwachten we in 2008 de restauratie van het gedeeltelijk afgebrande historische erfgoed ‘De Erven 34-36’, het resterende gedeelte van de voormalige boerderij Dorpsstraat 17, de voormalige boerderij aan de Wagengouw 7 en een nieuw woonhuis op de locatie Keerngouw 18. Maar bovenal wordt 2008 natuurlijk het jaar van de 41 nieuwe hardstenen lantaarnpalen, zie: ‘Overige activiteiten’, onder punt f).

In het jaarverslag van 2006 werd ingegaan op de drie ‘Noord-Hollandse boerderettes’ in de Broekermeer, met de constatering dat verstoring van de lintbebouwing zeker geen navolging verdient. Het woningbouwproject Nieuwland 37 en de drie woonhuizen tussen Molengouw en Peereboomweg zijn weliswaar (te) omvangrijk, maar voegen zich beter in resp. aan de rand van het dorp. Het zelfde geldt voor de – volledig in authentieke stijl opgetrokken – ontvangstruimte van de biologische melkveehouderij ‘De Gouw’ (Overlekerougouw 1). Inpassing geldt zeker niet voor de twee omvangrijke woonhuizen, zoals onlangs verzeen langs de Peereboomweg. Deze rechthoekige bouwsels doen ons inziens ernstig afbreuk aan de cultuurhistorische waarden van het Nationaal Landschap Laag Holland in het algemeen en de openheid van het Waterlandse landschap in het bijzonder, zeker gezien de rommelige aanblik van de omliggende percelen.

Ontwikkelingen rondom Broek in Waterland, maar waar liggen de

Overzicht van baten en lasten over het jaar 2007

<u>Inkomsten:</u>			<u>Uitgaven:</u>		
	2006	2007		2006	2007
Contributies	€ 3.914,55	€ 3.858,50	Lidmaatschappen ed.	€ 134,11	€ 102,52
Giften	€ 207,10	€ 75,00	Bestuurskosten	€ 674,60	€ 512,62
Rente	€ 220,97	€ 246,40	Verzekering	€ 42,37	€ 42,37
Verkoop artikelen	€ 97,50	€ 647,00	Bankkosten	€ 150,20	€ 133,02
Rondleidingen	€ 405,00	€ 370,00	Publicaties	€ 1.766,75	€ 3.322,15
Aandeel Rabo fietsroute	€ 38,37	€ 0,00	Bijeenkomsten	€ 393,70	€ 275,30
Van reserve weidemolen	€ 1.277,83	€ 0,00	Weidemolen	€ 1.277,83	€ 0,00
Diversen	€ 0,00	€ 1.006,40	Beheer collectie	€ 1.804,76	€ 1149,85
			Kosten Open Monumentendag	€ 0,00	€ 365,01
			Representatie	€ 348,27	€ 147,00
			Diversen	€ 134,70	€ 983,50
	<u>€ 6.161,32</u>	<u>€ 6.203,30</u>		<u>€ 6.727,29</u>	<u>€ 7.033,34</u>
	2006	2007			
Inkomsten	€ 6.161,32	€ 6.203,30			
Uitgaven	€ 6.727,29	€ 7.033,34			
Saldo (negatief)	<u>€ - 565,97</u>	<u>€ - 830,04</u>			

Vermogenstoestand per 31 december 2007

Bank- rekening courant	€ 1.679,93	Kapitaal 31 december 2007	€ 5.881,94
- rendementrekening	€ 8.263,88	Reserve weidemolen	€ 4.893,91
Tentoonstellingsmateriaal	€ 1,00		
Vergadermeubilair	€ 1,00		
Negatief saldo 2007	€ <u>830,04</u>		
	€ <u>10.775,85</u>		€ <u>10.775,85</u>

Opmerkingen bij financieel overzicht 2007

- Ook 2007 heeft weer een (relatief klein) nadelig saldo opgeleverd. Oorzaken voornamelijk:
 - Nabetalingen betreffende het onderkomen van onze collectie in het Broekerhuis.
 - Uitgave voor bundel Broeker Bijdragen Deel IV.
- Aan de weidemolen hoefde in 2007 geen geld te worden uitgegeven.
- Onder “publicaties” vallen tweemaal een Broeker Bijdrage, een bundeling daarvan over de periode 1998-2007, het jaarverslag 2006 en een kerstattentie.
- De post ‘Diversen’ is aan beide kanten (inkomsten, uitgaven) extra hoog door een misslag in een bankafrekening (€ 750, i.p.v. € 7,50). De overige kosten hebben o.m. betrekking op de website.
- Vermeldenswaard is nog een betaling van € 150,00 als bijdrage aan een lid uit het ‘Bomenfonds’. Uit dit fonds kan niet rechtstreeks worden betaald; vandaar eerst een boeking naar de verenigingsrekening en van daaruit een betaling aan belanghebbenden.
Het Bomenfonds beschikt eind 2007 over € 1.672,51.

Een groot aantal foto's van én over de tentoonstelling 2007 is te vinden op onze website: www.oudbroek.nl

Bijlage: Commissie Stads- en Dorpsbeheer 2007.

Uitgebrachte adviezen van CSDB, betreffende Beschermd Dorpsgezicht e.o.:

Broekermeerdijk 9: Plaatsen dakkapel op linker zijgevel dakvlak.

► Advies: Akkoord.

De Erven 2: Restaureren gemeentelijk monument.

Restaureren gemeentelijk monument.

► Advies: Niet akkoord tenzij:

Alleen het voegwerk wordt vervangen dat met de hand is uit te nemen. Overig, vastzittend voegwerk, dient gehandhaafd te worden in verband met optredende schade aan de bakstenen bij het uithakken. De CSDB kan daarom alleen instemmen met plaatselijk herstel.

Een monster van het nieuwe voegwerk dient in het werk opgezet te worden ter goedkeuring door de gemeente.

Aanvraag restauratiesubsidie voor gemeentelijk monument.

► Advies: Akkoord.

De CSDB kan instemmen met een restauratiesubsidie.

De Erven 5: Verzoek tot wijziging in verband met fundering.

► Advies: Akkoord.

De CSDB is akkoord met de voorgestelde constructieve werkzaamheden. Zij doet de suggestie om liever niet te vijzelen. De opdrachtgever geeft tijdens de vergadering ook aan niet te willen vijzelen.

De Erven 10-14: Beoordeling kleur erfafscheiding.

► Advies: Akkoord.

De CSDB kan instemmen met de kleur zinkgroen, omdat het goed aansluit bij het hoofdgebouw en het niet detoneert in de omgeving. De commissie kan tevens instemmen met de kleur donkergroen, het alternatief dat de buurman van De Erven 8 voorstelt, omdat dit eveneens past in de omgeving en niet afbreuk doet aan het rijksmonument.

Dorpsstraat 9: Maken veranda aan achtergevel woonhuis.

► Advies: Akkoord.

Dorpsstraat 17: Verbouwen en restaureren rijksmonument.

► Advies: Niet akkoord tenzij:

De geslotenheid van het dakvlak van het rijksmonument is van groot belang. Derhalve dient er geen extra dakraam te komen in het rechter zijgevel dakvlak van het rijksmonument. In het linker zijgevel dakvlak kan zij wel instemmen met een extra dakraam, aangezien dit dakvlak minder in het zicht is en aangezien ter plaatse een badkamer zal zijn.

Dit dakraam dient dan wel aan te sluiten bij het reeds bestaande gietijzeren dakraam op het linker zijgevel dakvlak en derhalve op dezelfde hoogte geplaatst te worden en dezelfde vorm te hebben, dus tevens een gietijzeren dakraam te zijn.

Eilandweg 15-17: Verbouwen woonhuis en het plaatsen van dakkapellen.

► Advies: De CSDB is verheugd dat dit cultuurhistorisch waardevolle pand als zodanig blijft bestaan. De CSDB kan zich echter niet vinden met de gekozen indeling van de achtergevel en het

achterdakvlak, waarbij een weinig evenwichtige situatie ontstaat en de verhouding gevelopeningen – dichte muurvlakken/dakvlakken niet correct is. De CSDB merkt op dat allebei de schoorstenen op de kap behouden dienen te blijven.

Na aanpassing van het plan was het advies: Akkoord.

Havenrak 5:

Wijzigen interieur rijksmonument.

► **Advies:** Niet akkoord tenzij:

De staander in de keuken gehandhaafd blijft.

Plaatsen dakramen op rijksmonument.

De CSDB kon in 2006 niet instemmen met plaatsing van de destijds aangevraagde dakkapellen en dakvensters. De kap van het rijksmonument was nog gaaf op een kleine dakkapel na op het achterdakvlak. De onaangetaste dakvlakken zijn zeer bepalend voor de kwaliteit van het Havenrak. Het aanbrengen van de aangevraagde dakkapellen en dakramen zou een te grote aantasting van de kap van Havenrak 5 zijn. Een verzoek tot plaatsing van dakramen werd ingediend.

► **Advies:** Niet akkoord tenzij:

Aan het linker dakvlak;

1- Het dakraam ter plaatse van de badkamer wordt verplaatst naar achteren toe, zodat dit dakraam minder zichtbaar is vanaf de straat. De CSDB kan in dit geval dan instemmen met dit dakraam, omdat de badkamer op dit moment geen enkele daglichttoetreding heeft;

2- Het dakraam daarachter, ter plaatse van de trap, wordt weggelaten; dit dakraam is niet akkoord, omdat dit voor te veel doorbraken in de monumentale kap zorgt;

3- In plaats van het dakraam ter plaatse van de trap kunnen glazen dakpannen, met een maximum van in totaal zes, worden geplaatst.

Op het achterdakvlak;

1- Het linker dakraam wordt weggelaten; de CSDB kan enkel instemmen met het rechter dakraam op het achterdakvlak. Het linker dakraam is niet noodzakelijk en zorgt voor een onnodige extra doorbraak van de monumentale kap. In de betreffende kamer is immers via een bestaand raam voldoende daglichttoetreding.

Havenrak 37: Vernieuwen fundering rijksmonument.

► **Advies:** Akkoord.

Kerkplein 10: Plaatsen dakvensters op rijksmonument.

► **Advies:** Aanhouden.

1- De CSDB geeft aan dat zij bij hoge uitzondering, gezien de omstandigheden van dit geval kan instemmen met ramen met een horizontale diagonaal op deze plek in de oostgevel. Het betreffende deel van het dakvlak is niet zichtbaar vanaf de openbare ruimte. De binnenruimte van het monument is voorts donker en zal door de plaatsing van de ramen meer daglichttoetreding krijgen. De CSDB stelt wel voorwaarden aan het aanbrengen van deze ramen. Zo dient de sporenconstructie in tact te blijven. De ramen dienen hierop geplaatst te worden. De ramen dienen in geen geval Velux dakvensters te zijn. De CSDB heeft strenge eisen gesteld ten aanzien van het ontwerp, de uitvoering en positie van de dakvensters in het dakvlak.

De CSDB geeft aan dat de ingreep van de plaatsing van de ramen gemakkelijk reversibel, dus herstelbaar dient te zijn.

2- De CSDB kan niet instemmen met het geplande dakraam op de noordgevel. Deze gevel is goed in het zicht vanaf de openbare ruimte. Het betreft bovendien een gaaf dakvlak. Voorts heeft de

betreffende kamer reeds daglichttoetreding.

Kerkplein 11-12:

Kerkplein 11-12: Verbouwen en restaureren rijksmonument.

► Advies: Niet akkoord tenzij:

De glazen dakpannen in verband met hun cultuurhistorische waarde elders hergebruikt worden op het pand.

De CSDB geeft aan dat de overige voorgestelde werkzaamheden akkoord zijn.

Kerkplein 11: Verbouwen en isoleren rijksmonument.

► Advies: Akkoord.

Kerkplein 11: Aanbrengen steenachtige vloer in gang en keuken rijksmonument.

► Advies: Akkoord.

De CSDB geeft aan dat er vroeger in het pand een stenen vloer is geweest. Het materiaal voor de stenen vloer dient wel nader overlegd te worden.

Kerkplein 11: Wijziging op verbouwingsplan rijksmonument.

► Advies: Niet akkoord tenzij:

1- De detailtekeningen van de wijzigingen nader volgen.

2- De bedstede op de verdieping, achterin het pand, inderdaad niet origineel is. Indien de bedstede wel origineel is, kan de CSDB niet instemmen met verwijdering en dient deze in situ te blijven. Het gietijzeren dakraampje in de kap hoeft dan ook niet geplaatst te worden, daar dit dan op de plek van de bedstede zou komen.

Bij nadere bestudering door de monumentendeskundige van de CSDB ter plaatse bleek de bedstede niet origineel te zijn.

Kerkplein 11: Plaatsen kap op aanbouw rijksmonument.

► Advies: Akkoord.

Kerkplein 11: Wijziging op verbouwingsplan rijksmonument.

► Advies: Akkoord.

Leeteinde 1:

Plaatsen van drie dakkapellen en een tweetal dakramen op rijksmonument.

► Advies: Niet akkoord.

Het betreffende pand is een rijksmonument, waarvan de kap nog gaaf is. De gave kap heeft een hoge monumentale waarde. De ingreep gaat ten koste van het monumentale karakter en de eenvoudige lijn van dit rijksmonument. Het karakter en de monumentale waarde van het pand gaan vóór het gebruik van het pand. Het rijksmonument is in de huidige toestand te bewonen en het wordt al jaren als zodanig bewoond. De CSDB wijst er vervolgens op dat het pand rondom heel goed zichtbaar is in de openbaarheid, waardoor de voorgestelde ingreep zeer goed waarneembaar zal zijn. Voorts merkt zij ten overvloede op dat het plan in strijd is met de dakkapellenrichtlijn. Tevens vindt de CSDB de plaatsing van de twee dakramen in de kap die in plaats van het kleine en meer passende historische dakraam een te grote ingreep ter plaatse op het monumentale dakvlak.

Naderhand is een verzoek tot het plaatsen van extra gietijzeren dakramen in de kap van het rijksmonument ingediend.

Er zijn in de bestaande toestand twee gietijzeren dakramen (aan elke kant één) aanwezig.

De CSDB geeft aan dat zij in kan stemmen met de plaatsing van één extra gietijzeren dakraam per dakvlak. Zo zullen beide dakvlakken twee gietijzeren dakramen hebben. De gietijzeren dakramen dienen hetzelfde formaat te hebben als de bestaande gietijzeren dakramen en dienen op dezelfde hoogte te worden aangebracht als de bestaande gietijzeren dakramen.

Leeteinde 1: Plaatsen twee gietijzeren dakramen, isoleren kap en wijzigen kleuren exterieur.

Plaatsen twee gietijzeren dakramen.

► **Advies:** Akkoord.

Wijzigen kleuren exterieur.

► **Advies:** Niet akkoord tenzij:

1- Het wit en het felle rood in het paneel van de luiken gehandhaafd wordt als kleur;

2- Er eerst een monster van de door aanvrager gekozen kleuren voor de kozijnen, de ramen, de windveren en de houten beschieting wordt opgezet ter beoordeling van een klein comité van de CSDB, bestaande uit de heer Kwakman, de heer Boezaard en de secretaris.

De kleuren zijn ter plaatse beoordeeld en akkoord bevonden.

Nieuwland 32: Plaatsen berging en fietsenberging.

► **Advies:** Niet akkoord.

De CSDB spreekt de wens uit dat op het onderhavige perceel niet een te grote verrommeling optreedt door plaatsing van allerlei kleine bergingen. Zij heeft een voorkeur voor het combineren van de berging en de fietsenstalling tot één gebouw met een eenduidige uitstraling. De gebiedsgerichte criteria van de welstandsnota geven aan dat de architectuur moet bijdragen aan zowel het continue beeld en de sfeer van het dorp als aan de herkenbare identiteit van de individuele gebouwen. Het bijgebouw moet verder ondergeschikt zijn aan het hoofdgebouw. Gezien de ligging achterop het erf is een eenvoudige materiaal toepassing op zijn plaats.

Na aanpassing van het plan was het advies: Akkoord.

De CSDB adviseert Broeker grijs als kleur voor de houten berging, als passende kleur in deze omgeving, en voor de daklijsten gebroken wit.

Noordmeerweg 4: Uitbreiden woonhuis aan de achtergevel.

► **Advies:** Niet akkoord.

De CSDB kan niet instemmen met het onderhavige plan. De elementen in de gevel (deuren, ramen etc.) dienen in een consistente verhouding te staan tot elkaar en de gevel als geheel. Bovendien past de roedenverdeling niet bij de oorspronkelijke architectuur van het pand. De aanpassingen dienen te worden uitgevoerd conform de architectonische vormtaal van het hoofdgebouw. De CSDB geeft aan dat er gezocht moet worden naar een consistentie in de gevelopeningen. Er dient een consistent hoofdvolume met een passende aanbouw, of een nieuw hoofdvolume te ontstaan, vooropgesteld dat een en ander binnen het bestemmingsplan past.

Parallelweg 1: Reclame-uiting.

► **Advies:** Niet akkoord.

De verschijningsvormkwaliteit van het pand wordt aangetast door de toegevoegde extra reclame met de titel 'Regiobank'. De hoeveelheid aan reclame op het pand is al dusdanig groot. Bovendien voldoet de reclame niet aan het beleid.

Roomeinde 12: Verbouwen en restaureren woonhuisrijksmonument.

De CSDB heeft in haar advies in 2006 (in grote lijn) aangegeven:

De CSDB geeft aan dat binnen het verbouwingsplan het van belang is om zorgvuldig om te gaan met het rijksmonument en met zijn authentieke onderdelen, zoals de bedstedenwand en kastenwanden daar deze van cultuurhistorische waarde zijn. Zij vindt dat deze behouden dienen te blijven en ziet graag dat deze op de originele plek blijven. Het karakter van de ruimten moet gerespecteerd worden, dakvlakken dienen zo gaaf mogelijk te worden gehouden, de ramen in de nieuwe dakkapel moeten aansluiten bij de roedenverdeling van de bestaande negenruits ramen op de begane grond, er mag geen dubbele beglazing in het pand aangebracht worden en er moeten echte roeden toegepast worden.

De ruitverhouding in de toe te voegen raam- of deuropeningen moet gelijk zijn aan de ruitverhouding in het bestaande woonhuis.

De CSDB hecht veel waarde aan een goede documentatie van de bestaande toestand.

Voor verdere informatie zie de Bijlage CSDB 2006.

In het voorjaar van 2007 hebben enkele leden van de CSDB en de secretaris de bouwwerkzaamheden op locatie bekeken.

De CSDB geeft aan dat zij de verplaatsing van de stijl aan de rechter zijde op de begane grond ter hoogte van de keuken betreurt, gezien de historische relatie.

De CSDB geeft verder aan dat zij de plaatsing van de balk boven de keuken geen elegante oplossing vindt voor het verhelpen van het bestaande constructieve problemen. Zij adviseert echter dat de verplaatsing van de stijl en de geplaatste balk in dit geval gehandhaafd kunnen blijven, omdat de stijl is geplaatst op een plek waar vroeger ook een stijl heeft gestaan.

Voorts kan de CSDB in dit geval instemmen met de extra constructie die is aangebracht om de doorgezaagde balk ter plaatse van de schoorsteen op te vangen. De aangebrachte constructie heeft namelijk geen oorspronkelijke constructieonderdelen weggehaald en zal als toevoeging geheel verdwijnen achter een reeds oude houten wand, die van origine in het pand thuis hoort.

De CSDB kan echter niet akkoord gaan met de wijzigingen die zijn aangebracht in de kap. De kap is in feite geheel vervangen door een constructie die geen enkele relatie heeft met het rijksmonument en die afbreuk doet aan de monumentale waarde. De CSDB geeft aan dat de kap teruggerestaureerd moet worden en dat er derhalve weer een dragende sporenkap moet komen conform de bestaande situatie en conform de eerder goedgekeurde voorstellen. De pannenlijn dient als bestaand te blijven.

Bij het terugrestaureren van de oorspronkelijke sporenkap is het hergebruik van het oorspronkelijke materiaal het uitgangspunt voor de commissie.

De CSDB betreurt de wijzigingen aan de kap vooral in het licht van de vele behandelingen die zij heeft gehad met betrekking tot deze oorspronkelijke monumentale kap en de detaillering van de nieuwe situatie.

In november van 2007 neemt de CSDB kennis van de wijziging van de hanenbalken in het rijksmonument Roomeinde 12. De CSDB kan hiermee niet instemmen.

De oorspronkelijke hanenbalken dienen terug te komen en indien de oorspronkelijke hanenbalken niet meer te hergebruiken zijn, dan dienen deze vervangen te worden door nieuwe hanenbalken die gelijk zijn aan de oorspronkelijke hanenbalken.

De CSDB brengt tevens naar voren dat de rechter zijgevel van origine rabatdelen had. Zonder overleg of toestemming is de rechter zijgevel nu in potdekselwerk uitgevoerd. De gevel dient weer conform bestaand gemaakt te worden, derhalve met rabatdelen. Wat betreft de vervangen ramen en kozijnen in de rechter zijgevel geldt hetzelfde; deze dienen conform de oorspronkelijke detaillering teruggebracht te worden.

Ook kan de CSDB niet instemmen met de gevraagde wijzigingen van de monumentenvergunning voor wat betreft de indeling van de begane grond en verdieping. Zo moet trap naar de verdieping conform vergund als steektrap worden uitgevoerd.

De CSDB verwijst hiervoor naar het uitvoerige overleg dat zij heeft gehad over de uitvoering van de trap, voorafgaand aan de vergunningverlening.

Ook kan de CSDB niet instemmen met de wijziging van de positie van de dakramen.

De commissie geeft aan dat alle wijzigingen op het vergunde bouwplan voor het rijksmonument ter goedkeuring aan de gemeente moeten worden voorgelegd en dat deze wijzigingen tevens ter beoordeling moeten voorgelegd aan de CSDB.

Een aangepast plan is in december ingediend en behandeld door de CSDB.

Verbouwen en restaureren woonhuisrijksmonument.

► Advies: Akkoord.

De CSDB stelt wel de voorwaarde dat de tekeningen worden aangepast voor wat betreft de definitieve positie van de dakramen en van de dakkapel. De dakkapel dient zo ver mogelijk naar achteren geplaatst te worden ten opzichte van de straat.

Roomeinde 32: Vernieuwen van een erfafscheiding.

► Advies: Niet akkoord.

De CSDB kan niet instemmen met de aangevraagde erfafscheiding. In verband met de ligging aan een rijksmonument moet de schutting zo terughoudend mogelijk vormgegeven worden.

De CSDB adviseert daarom om de schutting conform bestaand uit te voeren; maatvoering en kleur dienen conform bestaand te zijn.

Na aanpassing van het plan was het advies: Akkoord.

Zuideinde 1: Maken gevelopening in achtergevel en plaatsen schoorsteen.

Maken gevelopening in achtergevel:

► Advies: Akkoord.

De CSDB doet wel de suggestie om het raamhout in een kozijn te plaatsen en om het kozijn door de voeting te laten zakken. Zo is de indeling van de gevel meer in evenwicht met die van de andere gevels.

Plaatsen schoorsteen:

► Advies: Niet akkoord.

De CSDB geeft aan dat de gebiedsgerichte welstandscriteria een gemetselde schoorsteen voorschrijven. De schoorsteen dient gebiedseigen te zijn. Gezien de architectuur van het pand en de Broeker omgeving kan er ook gekozen worden voor een houten schoorsteen. De CSDB geeft de voorkeur aan plaatsing van de schoorsteen op het achtergeveldakvlak.

Na aanpassing van het plan was het advies: Akkoord.

Zuideinde 3:

Wijzigen kozijn zijgevel.

► Advies: Akkoord.

Wijzigen voorgevel en plaatsen Velux dakramen.

► Advies: Niet akkoord tenzij:

De elementen in de gevel (deuren, ramen etc.) dienen in een consistente verhouding te staan tot elkaar

en de gevel als geheel. In de detaillering dient voorts een interpretatie van of een reactie op de specifieke ((historische) ornamentiek terug te komen. Het oorspronkelijke (type) raamkozijn dient in de topgevel te blijven. Voor dit type huis is het niet passend (karakteristiek) om een tweetal raamkozijnen in de topgevel te plaatsen. Omdat sprake is van een beeldbepalend pand, is het van belang dat dit karakter behouden blijft.

Om dezelfde reden is het ook van belang dat het meest naar de weg gelegen dakvenster komt te vervallen. Dit dakvenster is te dicht tegen de dakrand geprojecteerd en om die reden niet evenwichtig in het dakvlak geplaatst. Betreffend dakvlak is ook nog eens prominent aanwezig in het straatbeeld.

Historische kern Broek in Waterland: Vervangen van lichtmasten.

De CSDB heeft 29 mei 2007 aangegeven dat zij graag wil weten wat de laatste stand van zaken is van het project voor de vervanging van lantaarnpalen in de historische kern van Broek in Waterland. De CSDB wil graag meedenken over de te plaatsen lantaarnpalen. Het plan is naderhand ingediend.

► Advies: Akkoord.

De CSDB is zeer verheugd met dit initiatief en ondersteunt het van harte.

Bij Roomeinde 45: Kappen van een wilg op de begraafplaats (gemeentelijk monument) en snoeien andere wilg.

► Advies: Niet akkoord tenzij:

De commissie is van mening dat in de kapvergunning een herplant plicht opgenomen moet worden. Wanneer de soort boom passend is voor deze omgeving, zou dezelfde soort boom herplant moeten worden.

Havenrak-Kerkplein: Vervangen bruggetje.

De CSDB vraagt zich af of er een vergunning is aangevraagd voor het opnieuw op metselen van het bruggetje bij het Havenrak-Kerkplein. Het betreft hier een vergunningplichtige ingreep binnen het Beschermd Dorpsgezicht.

De CSDB geeft aan met betrekking tot het bruggetje bij het Havenrak-Kerkplein in Broek in Waterland dat de CSDB voor dit geval en in soortelijke gevallen in het vervolg conform de regelgeving – er is voor deze gevallen een bouwvergunning nodig – geraadpleegd dient te worden omtrent materiaalkeuze en uitvoering.

ir. Sjef Kwakman, architect

*Restauratie
Rijksmonument*

Informatie over Vereniging Oud Broek

Op 5 april 1965 werd de vereniging Oud Broek opgericht. Sindsdien is de taak van Oud Broek niet veranderd, namelijk: “... *het dorps- en landschapsschoon van Broek in Waterland en omgeving te bewaren, te beschermen en waar mogelijk uit te breiden, het gevoel voor het eigen karakter bij haar ingezetenen te ontwikkelen en de plaatselijke geschiedenis te bestuderen en in geschrift vast te leggen.*” Door schenking en aankoop beheert de Vereniging bovendien een groot aantal historische geschriften, afbeeldingen en andere objecten betreffende Broek in Waterland en omgeving.

Nieuwe leden krijgen een welkomstpakket, bestaande uit enkele jaarverslagen en Broeker Bijdragen over uiteenlopende onderwerpen uit de Waterlandse geschiedenis. De leden worden vervolgens op de hoogte gehouden van eventuele ontwikkelingen in het dorpsbeeld; dragen via de contributie bij aan het behoud van historische geschriften en voorwerpen omtrent het dorp; krijgen de gelegenheid tot het bijwonen van lezingen en excursies over Broek in Waterland en omgeving; ontvangen het jaarverslag en nieuwe Broeker Bijdragen. Inwoners van Broek in Waterland zijn lid voor minimaal € 10,00 per jaar. In verband met verzendkosten is de contributie voor leden buiten Broek in Waterland minimaal € 12,50 per jaar.

Dhr. H.J.F. Kuypers, Heems Weer 58, 1151 EX, Broek in Waterland.

Tel: 06-4875716, www.oudbroek.nl, info@oudbroek.nl

(Rekeningnummer Vereniging Oud Broek: 31.07.02.194)

*De foto's in dit jaarverslag zijn gemaakt door:
W. de Vries. & W. Husslage*

De volgende uitgaven worden door de vereniging Oud Broek aangeboden:

- Broeker Bijdragen 1990 - 1997 (nrs. 31 t/m 40). Gebundelde uitgave deel III: € 15,--
- Broeker Bijdragen 1998 - 2007 (nrs. 41 t/m 53). Gebundelde uitgave deel IV: € 15,--

- Reproductie passe-partout twee etsen 'Broek resp. Zuiderwoude' uit 1732: € 10,--
 - Reproductie ingekleurde steendruk 'Kerk te Broek' uit circa 1840: € 10,--

- Losse nummers van zowel de Broeker Bijdragen als de jaarverslagen: € 1,--
 - De Vogelvluchtkaart van Broek: Poster, incl. Boekje € 3,50
 - Boekje behorend bij Vogelvluchtkaart € 1,--

E.e.a.: Zolang de voorraad strekt, af te halen aan het adres Laan 22 (tel. 4038303).